

1 Koríntyus

Inin kagta awahkiska gapit Uhokri giwatni amekene Pol. Ig payteputne. Inin gikagtan awahkiska giminkis Jesus gihiyegapu apitnenepwi paytwempu Korintu.

Ig amekene Pol ikene gihiyakemnikis adahan igkis ka mapihpak. Hawwata adahan igkis ka amapa patahwaki ta gibetikis. Hawwata ig ikene gihiyakemnikis gitkis maripkewnepwi gikakkis hiyeg kane maripkewnepwima. Hawwata ig akkamnih gitkis ku pariye kabay adahan igkis keh ku aysaw igkis pahadgupu lammisyia.

Nah Pol Awahkis Inin Kagta Yimin

¹ Nah Pol awahkis inin kagta yimin. Kibeyne, Uhokri kaniypen akak gibetki adahan nah humaw Jesus Cristo giwatni. Nah gikak ukebyi kiyapwiye Sóstenis usuh awahkis inin kagta ² yimin yis Uhokri gihiyegapu koríntuyenepwi. Kibeyne, ig Uhokri barewbetha yihiyakemni awaku ku samah yis pahapwiwa gikak Cristo Jesus. Ig kaniypey adahan yis humaw gihiyegapu payak gikakkis madikte hiyeg muwwapu ku pariye amnihswenepwi git Ukiparawiy Jesus Cristo. Ukiparawata ig.

³ Ig Wigwiy Uhokri gikak Kiyapwiye Jesus Cristo gabaykis yikaknek. Igkis kariswehse yiyaninek.

Kibeyne Yis Igisapye Gikak Cristo Gannu Ay Yipit

2 Ped 1.2

4 Nukebyupwi, nah kabayha Uhokri yidahan apanenekwa. Nah kabayhig awaku ig iké kaayhsima kabayka ta yipitit awaku ku samah yis pa-hapwiwa gikak Cristo Jesus.

5 Kibeyne, yis igisapye akak madikte gannu ay yipit awaku ku samah yis pa-hapwiwa gikak Cristo. Yis kayannusima awna yuwit ku pariye pes giwntak Uhokri. Yis kayannusima hiyak hiyakemniki ku pariye pes giwntak Uhokri.

6 Yis humaw henne awaku ku samah yis amere nnetni gimin Cristo, yis wewne nikak.

7 Ku samah yis aynete kuri yis wahepnenete Ukiparawiy Jesus Cristo gidawnhan, apim ini ig Uhokri kawihkis gannu kaayhsima ta yipitit. Yuma pahatnama gannu ig ka kawihkisnima ta yipitit.

8 Hawwata akiw ig keh yis humaw apigkutaprik ku samah gimawkan kuri aytekihan juktah amaksemni hawkrinek kahadbe yis yumahwa yitarak-san aynesnima abetnewa ini hawkri ku aysaw Ukiparawiy Jesus Cristo danuh.

9 Ig Uhokri ka ikisepwe wowwiyy mmanawa ignewa ukanyempitniwyi adahan wixwiyy pa-hapwiwa gikak gikamkayh Ukiparawiy Jesus Cristo. Ig ka kaniywiy hennentima.

*Ka Yi Muwaka Isaksa Adahan Yihiyakemni
Ibekhewbet*

Rom 15.5; 2 Kor 13.11; Ef 4.3; Fil 2.1; 1 Ped 3.8

10 Nukebyupwi, nah ayá yit giwaprik Ukiparawiy Jesus Cristo adahan yis tuguhkis yiwn hehpekwie. Ka yi muwaka isaksa

adahan yihiyakemni ibekhewbet. Msakwanay pahawowa yiyakni pahatwowa yihiyakemni.

¹¹ Nukebyupwi, kiyapuno Kulowe gumunyapu egkis kinetihwa nuthu ku yaytak ayge piledukewne pawtak.

¹² Nah kinetni yak ku pahapwi awna: “Nah gidahan kiyapwiye Pol.” Pahapwime awna: “Nah kawa. Nah gidahan kiyapwiye Apolu.” Pahapwime awna: “Nah kawa. Nah gidahan kiyapwiye Pedru.” Pahapwime awna: “Nah kawa. Nahnewa gidahan Cristo.”

¹³ Mmahki yis awna inakni henne? Wixwiy madikte gidahan Cristo. Cristo ka ibekhewbet-nama.

Ka Yi Muwaka Ikaw Nuhiyega

Mmahki yaytak awna: “Nah gidahan Pol?” Ka nahnema daddahkiswa yidukwenaprik. Ignewa Cristo daddahkiswe yidukwenaprik. Kawki nuwaprikma yis kewpi ahakwat un henneme giwaprik Cristo.

¹⁴ Kibeynekata nah ka kaywa kibitema hiyeg. Nah kaywe ignesnewa kiyapwiye Kirispu gikak kiyapwiye Gayu.

¹⁵ Waké nah kaywa kibite hiyegbe, nikwe yis awnakama ku nah kaywepyi nuwaprikwa.

¹⁶ Hawwata nah kaywe gimunyapu kiyapwiye Estéfanas. Henneme nah ka hiyak ba nah kaywa nawenéwatma hiyeg akiw.

*Cristo Gihiyakemni Ku Samah Ig Umahkiswe,
Innewa Kibeyne Hiyakemniki*

1 Kor 2.1, 6; Gál 6.14; Fil 3.7

17 Mmanawa ig Cristo ka awahkisun adahan nah kaywenema hiyeg henneme ig awahkisun adahan nah ekkene ginetni. Nah ka ekkene inakni ginetni akakma hiyeg gihiyakemnikis amadagaya ininma. Nah ka muwaka hiyeg ipeg ta apitit akebyi inakni hiyakemniki. Nah muwaka igkis ipeg ta gipititnen Cristo gihiyakemni ku samah ig umahkiswe amin giyakni udukwenaprikiwi. Inakninewa kibeyne hiyakemniki.

18 Gitkis ignes biyukapye inakni hiyakemniki in he mahayakemnikinen. Wotwiyme wixwiy ku pariye isamtewnepwi inakni Uhokri gidatni.

*Hiyakemniki Amadgaya Inin In Waditnepyenen
Git Uhokri*

1 Kor 2.1, 3.19

19 Mmanawa Uhokri gannasan minikweknene awna:

“Ku pariye hiyeg hiyakemniyepwi akak hiyakemniki amadgaya inin, nah pisenwa akak gihiyakemnikis madikte. In mapiye madiktenek.”

Hennewatbaki ig Uhokri gannasan awna.

20 Nikwe hiyeg gihiyakemnikis amadgaya inin in he waditnepyenen. Kannuhekeputnepwi amin hiyakemniki amadgaya inin giwnkis waditnepyenen. Hiyakemniyepwi amadgayapu inin giwnkis waditnepyenen. Ig Uhokri kahayaksa madiktenek ku in he mahayakemnikinen.

*Gitkis Hiyeg Unetni In Mahayakemniki Bawa
Kawa*

21 Mmanawa ig Uhokri kagihiyakemnisima. Ig ka isaksa adahan hiyeg utipri akak gidahankisma gihiyakemnikis. Henneme ku samah igkis kinetni

arak ku samah Cristo amnihpewiy inakni keh igkis utipri. Gaytakkis hiyeg ikiy inakni unetni ku in mahayakemniki. Bawa in ka mahayakemnikima. Ku pariye hiyeg kamaxwa gipitit Cristo ignes isamtaw ariw gipathawnikis.

22-25 Apanenekwa ku aysaw usuh kinetihwene gimin Cristo ta gitkis hiyeg judeyenepwi, igkis awna wothu: “Ku yis keh annut wowtrik adahan arekhetni Uhokri gidatni ay yipit, nikwe usuh iha yiwn.” Usuhme timapni henne, usuh ka keh annut. Usuh he ekkenen gitkis ku samah Cristo umahkiswe amin giyakni gidukwenaprikis. Gitkis gaytakkis judeyenepwi inakni yuma Uhokri gidatni nibet. Henneme gaytakkis ku pariye Uhokri gikanyanpu adahan igkis humaw gihiyegapu, igkis pukuhpin ku samah Cristo gimiremni in Uhokri gidatni adahan wamnihten-wiy. Mmanawa ini ku pariye ikaka ku in yuma Uhokri gidatni nibet, ini pi datte ariw hiyeg gidatnikis amadgaya inin.

Ignesme hiyeg grésiyenepwi gayapnikis wothu nawenéwa ariw judeyenepwi gayapnikis. Apanenekwa ku aysaw usuh kinetihwene gimin Cristo ta gitkis hiyeg grésiyenepwi igkis awna wothu: “Ku yis ekkene kibeyne hiyakemniki wothu, nikwe usuh iha yiwn.” Usuhme timapni henne, usuh he ekkenen gitkis ku samah ig Cristo umahkiswe amin giyakni gidukwenaprikis. Gitkis gaytakkis grésiyenepwi inakni mahayakemniki. Henneme gaytakkis ku pariye Uhokri gikanyanpu adahan igkis humaw gihiyegapu igkis pukuhpin ku samah innewa Cristo gimiremni in Uhokri

gihiyakemni. Mmanawa ini ku pariye ikaka Uhokri gimahiyakemni in pi hiyakemnite ariw hiyeg gihiyakemnikis amadgaya inin.

*Uhokri Gihiyegapu Ka Kibitema Ikaka
Hiyakemniyepwi Ay Amadga Inin
Mt 11.25; Tiyagu 2.5*

²⁶ Nukebyupwi, wixwiy ka ariknawnama henneme kibeyne wixwiy Uhokri gikanyanpu adahan wixwiy humaw gihiyegapu. Ipegminanay ku samah wixwiy. Wixwiy ka kibitema ikaka hiyakemniyepwi gapitkis hiyeg amedgenepwi inin. Iné wixwiy kawnata kibitema igisapye. Iné wixwiy kawnata kibitema ikaka kiyatyepwi.

²⁷ Henneme kibeyne wixwiy Uhokri gikanyanpu adahan wixwiy humaw gihiyegapu. Hiyaksa ig kaniy hiyeg kane hiyak hawkri adahan marekwene hiyeg ikewnepwi hiyakemniyepwi amadga inin. Ig kaniy hiyeg yumanene gannukis adahan marekwene hiyeg kagannukissima amadga inin.

²⁸ Ig kaniy hiyeg tuwatapyenen yumanene gikiythanicis. Ig kaniy hiyeg ku pariye ka ariknawnama adahanikwa igkis pisenwepyes akak hiyeg gikiythanicis amadgaya inin.

*Yuma Pahapwinama Hiyeg Hiyá Igma Ikawpari
Hiyakemniye Giwtrik Uhokri
Jo 9.39; 1 Kor 3.18, 8.1; 1 Tim 6.20*

²⁹ Nikwe yuma pahapwinama hiyeg amadgaya inin yuma pahapwinama hiyá igma ikawpari hiyakemniye giwtrik Uhokri.

30 Henneme kibeyne ig Uhokri keh wixwiy pa-hapwiwa gikak Cristo Jesus. Igme Kiyapwiye Jesus ignewa ku pariye uhiyakemniwiy giwntekne Uhokri. Ignewa keh wixwiy ke kibeynepwibe giwtrik Uhokri. Ignewa barewbetha uhiyakemniwiy. Ignewa katiwnih adahan wixwiy isamtaw.

31 Ginamnawa Uhokri gannasan minikweknene. In awna:

“Ku pariye hiyeg kanumkere pa-hapwi hiyakemniye hiyeg, uyay ka kanumwa hiyakemniye. Uyay kanum Uhokri ignewa ku pariye hiyakemniye.”

2

Nah Kinetihwa Giminnēwa Jesus Gál 6.14; Fil 3.7

1 Nukebypwi, ku samah pitatyé nah danuh atere yit adahan nah ekkene Uhokri ginetni ta yit, nah ka awna yuwit ku pariye hiyeg amadgayapu inin ikiy kibeyne ku pariye ignes ikí ku in he hiyakemnikinen.

2 Mmanawa nah ayipa ahegbete nnetni adahan nah kinetihwa giminnēwa Jesus Cristo, nah kinetihwa amin ku samah ig umahkiswe amin ah.

Nah Ka Ipeg Apitit Hiyakemniki Amadgaya Inin

3 Nah ayge yibet, nah ka iped apitit nuhiyakemni amadgaya inin. Nah apisase nibohri sagege numinhu yakutke nawenétke nah taraksa gihiyakemni Uhokri.

4 Ku aysaw nah ekkene inakni Uhokri ginetni yit, nah ka kinistay akakma yuwit ku pariye hiyeg amadgayapu inin ikiy kibeyne yuwit. Henneme

nah akki yit Uhokri Gitip gihiyakemni. Hawwata akiw nah akki yit gannu.

⁵ Numawkan yis ka iha Uhokri giwn awakuma ku samah yis pukuhpin akak yihiyakemni amadgaya inin. Mmanawa numawkan yis iha giwn awaku igwa Uhokri akki yit akak gidatni ku in inyerwa.

Kane Uhokriyanpuma Ka Hiyak Uhokri Gihiyakemni

Mt 7.6, 9.16; Jo 14.22

⁶ Henneme ta gitkis hiyeg ku pariye kuwisnene hiyeknepwi Uhókri gihiyakemni nah awna kibeyne hiyakemniki gitkis. Nah awna hiyakemniki henneme ka hiyegma gihiyakemnikis amadgayama inin. Iné kawnata giwewkistenkisma gihiyakemnikis. Mmanawa gihiyakemnikis mpiye madiktenek.

⁷ Nah awna Uhokriwa gihiyakemni. Inakni gihiyakemni ke wotbe in ayemewnene. Hiyeg kane Uhokriyanpuma ignes ka hiyakni. Henneme ig Uhokri kuwis ahegbetin adahan kabayka udahaniwyi ku samah yumahte hawkri.

⁸ Hiyeg giwewkistenkis amadgayapu inin ignes ka hiyak ku samah Uhokri gihiyakemni. Waké igkis hiyaknibe, igkis ka daddahkiskama Ukiparawiy inugikyene ku pariye kanegikiythanisima.

⁹ Henneme igkis ka ik adahan pukuha Uhokri gihiyakemni. Mmanawa ig Uhokri gannasan minikweknene awna:

“Wowtyak amadgaya inin in ka hiyapti ini kabayka ku pariye ig Uhokri darihkis gida-hankis nerras ku pariye batekyepwi gikak. Utaybi ka timapniti. Wis ka hiyá wisma ipeg-minin abet uhiyakemni.”

Hennewatbaki ig Uhokri gannasan awna.

*Uhokri Gitip Akki Wotwiy Uhokri Gihiyakemni
Jo 14.26, 16.13; Ef 3.16*

¹⁰ Henneme kibeyne. Ig Uhokri akki wotwiy inin kabayka gipitimpi Gitip. Ig Gitip hiyak madikte Uhokri gihiyakemni.

¹¹ Wis ka hiyá wisma hiyak pahapwi gihiyakemni madiktema. Gitipnenwa hiyá ahiyakka. Ignewa Uhokri Gitip hiyak Uhokri gihiyakemni madikte.

¹² Ig Uhokri ka iki upititwiy hiyegnenwa gitip amadgaya inin. Henneme ig iké gidahanwa Gitip ta upititwiy. Ig ikepri upititwiy adahan ekkene wotwiy madikte ini kabayka ku pariye ig iki wotwiy he wamnihkawiynen.

¹³ Nikwe wixwiy ka kinetihwa akakma yuwit ku pariye uhiyakemniwyi amadgaya inin akki wotwiy. Wixwiy kinetihwa akak yuwit ku pariye Uhokri Gitip akki wotwiy. Wixwiy ekkene Uhokri Gitip gihiyakemni ta gitkis nerras ku pariye gitiphewepwi Uhokri.

Uhokri Gihiyakemni Nawenéwa Ariw Hiyakem-niki Amadgaya Inin

Mt 7.6, 9.16; Rom 11.33; 1 Kor 1.17; Kol 2.8; 1 Tim 6.20; Tiyagu 3.13

¹⁴ Ku pahapwi yumanene Uhokri Gitip ay gipit, ig ka amara Uhokri Gitip gihiyakemni. Ig ka hiyá

igma pukuhpin. Git an mahayakemniki. Inenewa waké Uhokri Gitip ay gipitbe, ig ikkam adahan ig pukuhpin.

¹⁵ Igme pahapwi ku pariye Uhokri Gitip aynene gipit iggi pukuhpin madikte. Henneme pa-
hapwi ku pariye gihiyakemni amadgaya inin ig ka
pukuha ner pahapwi gihiyakemni.

¹⁶ Yuma pahapwinama hiyeg hiyá asamanak adahan pukuha Uhokri gihiyakemni. Yuma pa-
hapwinama hiyeg kannuh iki hiyakemniki git Uhokri. Henneme kibeyne. Kuri wixwiy kadahan Cristo gihiyakemni ay upitwiy.

3

*Yis Ke Bakimnaybe Kote Hiyakte Hiyakemniki
1 Kor 13.11, 14.20; Ef 4.14; Eb 5.11*

¹ Nukebyupwi, minikwak yis kote aymuhwate gikak Cristo gihiyakemni. Apim ini yihiyakemni amedgene inin. Yis kewa bakimnaybe. Yis kote hiyakte hawkri, Uhokri gihawkan. Yis ka gitiphawnama Uhokri. Apim ini nah akki yit hiyakemniki ku pariye kawih yidahan.

² Nah ke wotbe yisukisten akak ihintakutnen. In ke wotbe nah ka yikeptenma akak kiyapwiyeg-
ben gimanakis. Mmanawa apim ini yis kote ikte adahan yis amapin. Kurime apim inin yis ayi-
parapye ariwntak ku samah yis wageswa Jesus gihiyegapu. Henneme kupiknene yis kote ikte adahan amapin.

³ Mmanawa yis yidukwenewa yihiyakemni amedgene inin. Yis atihpekne. Yis piledukewne.
Amun ini nikwe yis wewne akak hiyakemniki

amadgaya inin. Yis ikewpi ke hiyegbe ku pariye kane hiyak Uhokri.

⁴ Pahapwi awna: “Nah gidahan kiyapwiye Pol.” Pahapwime awna: “Nah kawa. Nah gidahan kiyapwiye Apolu.” Ku samah yis awna inakni henne, yis ikewne ke hiyegbe ku pariye kane hiyak Uhokri.

Yis Ka Uhiyegapuma Yis Uhokrinewa Gihiyegapu

⁵ Nah gikak kiyapwiye Apolu usuh ka yikiparama. Usuh he Uhokri gibukpignen. Igkawih usuh mpuse adahan kannipwiye yibet adahan wagahkisne yikamaxwan ta gipitit Uhokri.

⁶ Yis kewa pahak wasbe. Nah ke wotbe nah mutuhne ini was mmanawa nah mutuhne Uhokri giwn ta abetit yihiyakemni. Igme kiyapwiye Apolu ig ke wotbe ig adahpusene namutra akak un. Henneme ignewa Uhokri keh giwn hiyan abet yihiyakemni.

⁷ Ku pariye mutuhne was ku pariye adahpusene was akak un ignes ka ariknawnama. Ignewa Uhokri madikte mmanawa ignewa ku pariye keh inakni wamutra hiyan.

⁸ Pahapwi ku pariye mutuhne was ig ka kabaytema giw pahapwi ku pariye adahpusene was akak un. Igkis pahatwowa gannipwikis. Igkis mpuse utí gitwnikis arayteknewa gannipwikis.

⁹ Hawwata usuh. Usuh kannipanene payak gikak Uhokri ayge yibet. Mmanawa yis ke Uhokribe giwasrabe.

*Yikan nuhten Ke Wotbe Wagahkisbetene Paytbe
Gidahan Uhokri
2 Kor 6.16; Ef 2.20; 1 Ped 2.5; Apok 21.9*

Hawwata akiw yis kewa pahá paytbe gidahan Uhokri. ¹⁰ Nahme kewa pahapwi payteputnebe. Ig Uhokri akak gabay ig keh nah kabaytiwyé payteputne. Ku samah nah ekkene yit Uhokri gihiyakemni adahan yis kamaxwa ta gipitit Kiyapwiye Jesus, nah ke wotbe tabirasene payt akamaxten. Kurime nawenepwi hiyeg wagahkisbetene. Igkis hawwata ekkene yit Uhokri gihiyakemni akiw. Henneme amawka ku igkis apuriw adahan igkis keh kabayhtiwa annipwit.

¹¹ Ig Jesus Cristo ignewa akamaxten ku pariye kawih adahan ini payt gidahan Uhokri. Wis ka hiyá wisma tabirasa nawenéwa akamaxten akiw.

¹² Nerras nawenépwí ku pariye ekkene Uhokri gihiyakemni yit ignes ke wotbe wagahkisbetene pahá payt gidahan Uhokri. Igme Kiyapwiye Jesus Cristo ig ke ini payt akamaxtenbe. Igkisme ke wotbe wagahkisbetene pahá payt ta gipitibe. Gaytakkisme keh kibeyne annipwit gidahan Uhokri. Ignes ke wotbe wagahkisbeta pahá payt ke wotbe akak tipbe akak siparibe akak karukribé wahano. Gaytakkisme ka keh kibeynewatma annipwit gidahan Uhokri. Igkis ke wotbe wagahkisbeta payt akak gimahnikis ke wotbe akak ahnenbe akak iytebyinenbe akak ahamnanenbe.

*Wannipwiý Gidahan Uhokri Hikekkanek Ba In
Kibeynewatma*

¹³ Aysawnemenek madikte gannipwikis hiyapka ba in kibeynewatma. Ig Uhokri

akkin huwewe ba in kibeynewatma. Ig hkek gannipwikis ke wotbe akak tiketbe baki in kibeynewatma.

¹⁴ Ku aysaw eg kene tiketbe mpiya, ig ku pariye adukwenewa gannipwi iggi dax gitwninek.

¹⁵ Igme ku pariye gannipwi wohe, ig biyuk akak gitwni. Henneme igwa ka biyuk. Kabá ig hahwa henneme ig gidukwenewa isamtaw.

Amawka Wixwiy Ka Mbayha Uhokri Gihiyegapu

¹⁶ Ka ba yis hiyá ku wixwiy Uhokri gipin? Mmanawa Uhokri Gitip msakwa ay upitwiy.

¹⁷ Ku pahapwi mbayha Uhokri gipin, nikwe ig Uhokri mbeyhepri hawwata. Mmanawa Uhokri gipin gidahan Uhokri. Wixwiynewa gidahan Uhokri. Wixwiynewa ku pariye gipin.

Hiyeg Kinikiswa Arit Gidahankiswa Gihiyakemnikis

2 Tess 2.10

¹⁸ Ka ba yi kinis yipit. Ku pahapwi yaytak ikawpari hiyakemniye akak hiyakemniki amadgaya inin, amawka ku ig sarayh ini gihiyakemni kahadbe ig humaw inyerwa hiyakemniye.

¹⁹ Mmanawa hiyakemniki amadgaya inin in mahayakemniki ta git Uhokri. Hennewa in ku samah Uhokri gannasan minikweknene awna. In awna:

“Ig Uhokri isaksa hiyeg hiyakemniyepwi akak hiyakemniki amadgaya inin adahan ignes kinikiswa arit gidahankiswa gihiyakemnikis.”

²⁰ Hawwata pahakwa Uhokri gannasan akiw awna:

“Ig Uhokri hiyak ku samah gihiyakemnikis hiyeg ku pariye hiyakemniyepwi akak hiyakemniki amadgaya inin. Ig hiyakni ku in waditnepyenen.”

Ka Ba Yi Kumadukasa Yihiyakemni Ta Gitkis Hiyeg Amadgayapu Inin
Rom 12.2; Gál 5.1; Kol 2.8; 1 Tim 6.20; 1 Ped 1.14;
1 Jo 2.15

²¹ Nikwe wis ka hiyá wisma awna: “Nah gidahan kiyapwiye Pol.” Kawnata hiyá wisma awna: “Nah gidahan kiyapwiye Apolu.” Wis ka muwaka kumadukasa uhiyakemni ta gitkis hiyeg amadgayapu inin.

²² Nah Pol, ig kiyapwiye Apolu, ig kiyapwiye Pedru usuh ka kumaduka yihiyakemni. Ay amadga inin yuma hiyeg kumaduka uhiyakemni-wiy. Iné wowskawniwiy iné umiremniwiy iné ku pariye ay amadga inin kuri iné ku pariye nemnikumpiye. Yuma ariknawnama yuma pahapwinama amadgaya inin kumaduka uhiyakemni-wiy.

²³ Ignewa Cristo kumaduka uhiyakemniwiy. Igme Uhokri ig kumaduka Cristo gihiyakemni.

4

Ignewa Uhokri Hiyak Baki Usuh Kibeynewatma Gibuk

Rom 14.4

¹ Usuh ka ariknawnama adahan yis kumadukasa yihiyakemni wothu. Amawka ku yis ikiy usuh he Cristo gibukpignenwa. Wannipwi adahan ekkene yit Uhokri gihiyakemni ku pariye hiyeg amadgayapu inin kane hiyak.

² Amawka ku pahapwi ibukti amawka ku ig ihpatrune gikipara giwn apananekwa.

³ Nawenétke yis hiyapun ku nah ka kibeynema Cristo gibuk. In ka samwa nuthu. In ka sam nuthu ku hiyeg amadgayapu inin hiyapun ku nah ka kibeynema gibuk. Nahwa ka hiyak ba nah kibeynewatma.

⁴ Nuthu nah kibeyne henneme ini ka ik adahan wis ihpin ku nah kibeyne. Ignewa Ukiparawiy inugikyene ignewa nuhiyepetni ba nah kibeynewatma gibuk.

⁵ Nikwe amawka ku wixwiy ka ipegkak pawtak baki wixwiy kibeynewatma Uhokri gibukpig. Amawka ku wixwiy wahap Ukiparawiy inugikyene gidawnhan. Ku aysaw ig danuh ig hiyapkis madikte ukehnitnene ku pariye ayempika abet amisnapyi. Ig kahayaksa madikte uhiyakemniwyi ku pariye aynene apit uyakniwyi. Apim ini ig kabayha gibukpig ku pariye igyerwa kibeynepwi gibuk.

⁶ Nukebyupwi, nah awna inakni henne numinhu gimin kiyapwiye Apolu adahan arekhetni yit kahadbe yis ka manuk ku samah Uhokri gannasan awna. Amawka ku yis ka ikiy pahapwi Uhokri gibuk kabayte giw pahapwi henne adahan yis mapihpak giminkis.

Ka Kabay Yis Mapihpegbet

Mt 23.6; Lk 14.8; Rom 12.3; 2 Kor 10.12; Fil 2.3

⁷ Mmahki yis mapihpegbet henne? Mmanawa ka hiyá pahapwinama hiyeg ikawpari kabaytema giw pahapwi. Madikte wannu ka ukehbetanma wownteknema. In ikaka upitit. Ku samah in

madikte ikaka upitit, mmah yis kehne yiwanti ke wotbe in yikehbetan yiwnteknewa?

Yis Ikaw Ke Wotbe Yis Hiyak Jesus Gihiyakemni Kabayhtiwa

⁸ Yis ikewne ke wotbe yihiyakemni kuwis kipun akak Uhokri gihiyakemni. Yis ikewne ke wotbe yis igisapye akak madikte gannu ay yipit. Yis ikewne ke wotbe yis kuwis kumadukene abetnewa Uhokri gikumadukan. Bawa kawa. Usuhwa giwatnipwi kote danuhte atere. Wakehte hennawatbe yis kuwis kumadukenebe, nah kaayhsima batekkam. Mmanawa amun ini nikwe usuh hawwatakam kuwis kumadukenene aygwata.

Gihiyakemni Adahanikwa Wixwiy Miyé Upitwiy

⁹ Henneme ay amadga inin usuh giwatnipwi hiyepne mbeynenen. Usuh ka ik adahan mapihpegbet kema yisma. Ig Uhokri iki usuh ayhté warikap ke hiyegbe ku pariye ikaksaka adahanikwa miyaka. Ku kitwiye usuh wew, madikte hiyeg wakaymnibdi udahan ku samah usuh hiyepne mbeyne kaayhsima apatra ku samah usuh Jesus gihiyegapu. Juktah ahj hawwata wakaymnibdi udahan.

¹⁰ Kiskama yis marekepwé. Yis ikawnamah ke wotbe yis hiyakemniyepwi adahan yis kinetihwa gimin Cristo. Usuhme, hiyeg ikiy usuh yuma uhiyakemni ku samah usuh kinetihwene gitkis gimin Cristo. Yisme ikawnamah ke wotbe yis detyepwibe. Usuhme, hiyeg ikiy usuh yuma udatni. Yisme ikawnamah ke wotbe yis kiyatyepwibe. Usuhme, hiyeg ikiy usuh yuma ukiythani.

11 Kupiknene usuh hiyepne mbeyne. Usuh yuma umana. Usuh yuma uhigpan. Usuh yuma ukawihni. Usuh biyuhka. Usuh wewnamah yuma upin.

12 Usuh kannipane adahan upithu. Ku aysaw hiyeg mahipwih usuh, usuhme diyuhkis akak kabayka. Ku aysaw hiyeg hiyapkis mbeyne wothu, usuhme kiyaknihwa gikakkis.

13 Ku aysaw hiyeg awna mbayka uminhu, usuhme kaytwin akak kabayka. Usuh ka ariknawnama ta gitkis hiyeg. Gitkis usuh ke gikugkukis apathawnibe.

Nah Pol Ke Yigbe Ikene Yihiyakemni

1 Tess 2.11

14 Nah ka awahkis inin kagta yimin adahanma yimerekwitnima. Nah ke yigbe ikene yihiyakemni. Yisme ke nukamkayupwibe nubetkipube.

15 Hiyawa yis kadahan kaayhsima yikannuhten, yigme pahapwiwa. Nahnewa ke yigbe awaku ku samah nah akki Uhokri ginetni ta yit nah keh yis waypuka giwntak Cristo Jesus. Ayge nikwe yis humaw ke nukamkayupwibe.

16 Inneki keh nah ayá yit ikawnay tuwatapye ke nahbe.

Nah Awahkiste Timótyu Yimin

17 Adahanikwa ini nah awahkiste kiyapwiye Timótyu atere yimin. Ig kewa nukamkayhbe nubetkibe nuthu. Ig kabipwiye kannipwiye gidahan Ukiparawiy. Ku aysaw ig danuh atere yitnek ig kiyekis yit inakni nuhiyakemni giwntak Cristo ku

samah nah ekkene muwwapu gipuriwkis Jesus
gihiyegapu.

Nah Hiyak Gikakkisnek Nerras Ku Pariye Ikaw-namahkis Yapitnen

2 Kor 10.12, 11.20, 13.1

18 Yaytak ayge ikawnamahkis ke wotbe igkis yapitminbe. Igkis ikawnamahkis pi kiyattenene yiw mmanawa igkis gipewkankis ku nah ka kibowka atak atere akiw adahan nah awnepye gitkis.

19 Henneme gikak Uhokrinek nah danuh atere kiberemin. Ayge nikwe nah hiyak gikakkis nerras ku pariye ikawnamahkis yapitmin. Ka samwa nuthu ku igkis kannuye kinetihwa. Nah hiyekere ba igkis kadahanwatma Uhokri gidatni ay gipitkis.

20 Mmanawa hiyeg ku pariye kuwis kawih Uhokri gikumadukan igkis ka inenwatma kannuye kinetihwa gimin Uhokri. Igkis kadahanye Uhokri gannu ay gipitkis hawwata.

21 Nah pigak. Ba yis muwaka nah danuh atere akak himahwaki ba kawk? Ku yis ka muwaka, amawka ku yis miyehe ini mapihpaki. Ku henne nikwe nah danuh atere yit akak madikte nubetki akak huwipraki.

5

Pekkiswinay Ner Ku Pariye Kataraksanye

2 Kor 2.5

1 Nah timé yak ku pahapwi yaytak ig mahayakemnihwe. Ig keh pi mbayte giwkis hiyeg

ku pariye kane Uhokriyanpuma mmanawa ig kamaxe ginagpa. Mmahkama henne?

² Mmah nikwe yis ikewne ke wotbe yis hiyakemniyepwi akak Uhokri gihiyakemni? Kiskama yis kadni adahan ini. Amawka kuri ku yis pekkis ner taraksepye yibetitak.

³ Nah piyawakad yiw ku apim inin henneme ke wotbe nah ayge yimunbe. Kuwis nah ahgebete nuhiyakemni adahan ku samah yis keh gikak ner taraksepye. Nah akkite yit.

⁴ Amawka ku yis pahadguhwa giwaprik Ukiparawiy Jesus adahan gipekkiswitni. Apim ini ig Ukiparawiy Jesus ayge yimunnek akak gidatni. Nah hawwata ke wotbe nah ayge yimunbe.

⁵ Ayge nikwe yis ekkepri ta giwakuit Satanás adahan igme hiyapkisne mbeyne git juktah ku aysaw igme wages gihiyakemni akiw. Kahadbe aysawnemenek ig isamtaw apim ini ku aysaw Ukiparawiy Jesus danuh atan akiw.

⁶ Ku yis ka pekkis ini mbayka aytá yibetitak yis ka hiyá yisma ikaw kibeynepwi. Hiyakem-niki taraksepye in kewa bugut abusanbe. Ku wis wagesbet aynessa bugut abusan ta abetit kaayhsima fahhin, ayge nikwe madikte in tukurpi. Hawwata akiw ku pahapwi hiyeg taraksepye ay ubet, ku wis ka pekkisri, nikwe aysawnemenek ig wageswew madikte.

⁷ Inneki keh nah ayá yit pekkisnay ner awayg yibetitak kahadbe yis msakwa yidukenewa kibeynepwi. Kuwis Jesus Cristo umahkiswe kahadbe wixwiy humaw kibeynepwi.

⁸ Nikwe uyay tipiknene akak gihiyakemni kibeyne. Uyay miniw ariw hiyakemniki

mbeyepye patehwepye. Uyay tipiknene akak hiyakemniki barewbttnene inyerwatnene.

*Ka Ba Yi Darihwak Gikakkis Jesus Gihiyegapu
Ku Pariye Taraksapye*

2 Tess 3.6

⁹ Kuhwekwa nah awahkis pahakwa kagta yimin akiw. Nah iké yihiyakemni amadgatak inere kagta adahan yis ka darihwak gikakkis hiyeg mahayakamnapye.

¹⁰ Ku aysaw nah awna inakni henne nah ka awna giminkisma nerras ku pariye kane Jesus gihiyegapuma adahan yis ka darihwak gikakkis. Nah awna giminkisnenwa Jesus gihiyegapu adahan yis ka darihwak gikakkis gihiyegapu ku pariye taraksapye. Nah ka awna giminkisma nerras kane Jesus gihiyegapuma ku pariye mahayakamnapye, nah ka awna giminkisma nerras ku pariye kowtyakupye, ku pariye arewhapye, ku pariye adohepkenepw ahehpakti batakkarad. Mmanawa wis ka hiyá wisma higihwa giwkis nerras kane Jesus gihiyegapuma. Igkis muwwapu amadga hawkri.

¹¹ Nikwe nah ka awna adahan yis ka darihwak gikakkis kane Jesus gihiyegapuma. Henneme nah awna adahan yis ka darihwak gikakkis nerras ku pariye ikewnenepwi ke wotbe igkis Jesus gihiyegapu kibeynewatnen henneme igkis gibetkikis taraksa. Nah awna giminkis nerras ku pariye ikewnenepwi ke wotbe igkis Jesus gihiyegapu kibeynewatnen henneme igkis gibetkikis mahayakemnihwa, igkis gibetkikis kowtyakuhwa, igkis gibetkikis adohepka

ahehpakti batakkarad, igkis gibetkikis pataha hiyeg giwkis, igkis gibetkikis urukihwa, igkis gibetkikis arewhepye gitkis hiyeg. Ka yi muwaka darihwak aynesnima gikakkis akebyi nerras. Axkawa yis ka ax gikakkis.

12-13 Wixwiy ka hiyá wixwiyma hiyak gikakkis nerras ku pariye kane Jesus gihiyegapuma. Ignewa Uhokri hiyak gikakkis. Henneme amawka ku wixwiy hiyak gikakkis nerras ku pariye ikewnenepwi Jesus gihiyegapu. Nikwe uyay pekkis yibetitak ner awayg ku pariye mbeyepye gihiyakemni.

6

Ka Ba Yi Kamiyapak Ta Git Pahapwi Kane Uhokriyanma

1 Nah hawwata nah kuwis timé yak ku yis ku aysaw yis tarakse pawtak, yis tahhan kamiyapak ta git hiyaptigi. Mmahkama yis keh henne? Ig hiyaptigi ig ka Uhokriyanma. Mmah yis ka wadithebdihni yisweknama ayge?

2 Wixwiy Jesus gihiyegapu aysawnemenek wixwiy hiyak akak inin hawkri madikte. Mmah nikwe yis ka ik adahan wadithebdih ini arikna aynesnene?

3 Aysawnemenek wixwiy hiyak gikakkis ahj inugikyene. Nikwe ku apim inin yis kiskama adahan yis wadithebdih yikehni ay amadga inin.

4 Yisme ku aysaw yis muwaka wadithebdih yitaraksan aynesnene, yis atak kamiyapak ta git pahapwi ku pariye kane Uhokriyanma. Mmahki yis atak gimkanit?

5 Kiskama yis marekepwe. Mmah yuma pahapwinama yaytak hiyakemniye adahan wadithebdihne yitaraksan?

6 Yisme kawa ipegpawa yaytak. Pahapwime Jesus gihiyega kamiye giyaki Jesus gihiyega ta git pahapwi ku pariye kane Jesus gihiyegama.

7 Yis kamiyapak kahadbe pahapwi matak pahapwi. Henneme ku yis kamiyapak henne, nuthu amun ini yis madikte kuwis biyukape. Waké yis amapinbe ku samah pahapwi tarakse yikak, inte kabaytekama ariw ku yis kamiyapak ta git pahapwi ku pariye kane Jesus gihiyegama. Hennewatbaki, waké yis amapinbe ku samah pahapwi arewha yit, inte kabaytekama.

8 Henneme yis ka amapa. Yiswa taraksa pawtak. Yis arewhak pawtak yisweke Jesus gihiyegapu.

*Hiyeg Patahwapye Ka Kawih Uhokri
Gikumadukan
Gál 5.21; Ef 5.5; Apok 21.8, 27, 22.15*

9 Ka ba yis hiyaknima ku hiyeg kane kibeynepwima ku ignes ka kawih Uhokri gikumadukan? Ka ba yi kinikiswa gitkis. Hennewatbaki igkis ka kawih. Iné hiyeg mahayakamnapye. Iné hiyeg ku pariye adohepkenepwia hehpakti batakkarad. Iné hiyeg ku pariye powkemnapye. Iné hiyeg makkume.

10 Iné hiyeg amepwapye. Iné hiyeg kowtyakupye. Iné hiyeg ba gibetkikis urukihwa. Iné hiyeg ku pariye gibetkikis pataha hiyeg giwkis. Iné hiyeg arewhapye. Akebyi nerras hiyeg ka kawihti Uhokri gikumadukan.

11 Minikwak wixwiyte akebyite nerras hiyeg. Henneme kibeyne, kuri wixwiy kuwis sagamptaw ariw upathawniwiy. Kuri wixwiy barewpityepwi gidahan Uhokri. Wixwiy kibeynepwi giwtrik. Mmanawa wixwiy kuwis pahapwiwa gikak Ukiparawiy Jesus Cristo, igme Uhokri Gitip kawihwi.

*Ka Yi Muwaka Powkemnihwa
Mt 5.27; Rom 13.13; Ef 5.3; Kol 3.5; Judas 4*

12 Nawenétke pahapwi yaytak ayge, ig awna: “Ik adahan nah keh madikte ku pariye nuhiyakemni tuguh.” Nahme awna pit, hennewa, ik adahan wis keh madikte. Henneme ka madiktema kabay udahan. Ik adahan nahwa awna: “Ik adahan nah keh madikte ku pariye nuhiyakemni tuguh.” Henneme nah ka kehkere ariknawnama mbayka ku pariye ik adahan kumaduka nupithu.

13 Nawenétke pahapwi awna: “Utun humaw adahanikwa axka. Ka sam wis ax. Inme upit humaw nidahanikwa. Nikwe kawnata sam wis keh ubetki nikak.” Nahme awna pit, hennewa utun humaw adahanikwa im. Inme im humaw adahanikwa utun. Henneme aysawnemenek ig Uhokri pisenwanek akak utun akak im madikte. Inme upit ka humaw adahanikwa mahayakem-nihwenema. In humaw gidahanikwa Kiyapwiye Jesus. Ignewa kawihni.

14 Ku samah ig Uhokri kuwis kannikase Kiyap-wiye Jesus gipit, nikwe aysawnemenek ig kan-nikasa udahanwiyya upitwiy hawwata akak in-wata gidatni.

15 Ka ba yis hiyaknima ku upitwiy pahapwiwa gikak Cristo? Upitwiy ke woibe in gipitwatbe.

Nikwe wis ka hiyá wisma daykis Cristo gipit gukak pahapu tino powkemnipyo. Wis ka hiyá wisma keh henne.

¹⁶ Ka ba yis hiyaknima ku pahapwi ku ig hamah gukak pahapu tino powkemnipyo, nikwe ig pahapwihwa gukak? Mmanawa Uhokri gannasan minikweknene awna:

“Ku piyana hiyeg hamah pawtak, amun ini nikwe egkis piyamate humaw ke wotbe egkis pahapwiwatbe gupitkis.”

¹⁷ Henneme ku pahapwi pahapwihwa gikak Kiyapwiye Jesus amun ini nikwe igkis pahapwihwa pawtak. Ka inenwatma gipitkis henneme hawwata gihiyakemnikis.

¹⁸ Nikwe ka yi muwaka powkemnihwa. Tukuhwepnabay niw. Madikte utaraksan nawenéwa in ka meksa upit. Henneme ku wis powkemnihwa, amun ini wis meksene upit.

¹⁹ Amawka wixwiy ka kehni henne mmanawa upitwiy in Uhokri Gitip gipin. Ig Uhokri kuwis kawihkis Gitip ta upititwiy. Ig ay upitwiy. Kuri nikwe wixwiy ka udahanwiyatma akiw. Upitwiy gidahanikwa Uhokri.

²⁰ Wixwiy katiwnihka gapit Uhokri akak kibeyne katiwnihka adahan wixwiy humaw gidahan. Nikwe uyay kawih upitwiy adahan kibeyhene Ukiparawiy Uhokri.

7

*Amawka Awayg Gukak Gihayo Egkis Hiyakak Pawtak
Ef5.22; Kol 3.18; 1 Kor 11.11; Eb 13.4; 1 Ped 3.1*

¹ Kuhwekwa yis wasapanaw numinhu kaayhsima ayapka amin maripkawka. Ku apim inin nah kinetihwa nimin. Ké nuthube in pi kabayte adahan pahapwi awayg ka kahayo.

² Henneme in pi kabayte adahan ig kahayohwa mpinekata ig mahayakemnihwa. Pugamawka ig awayg kamax gidahanwa gihayo. Tino hawwata pugamawka eg kamax gudahanwa gugihgi.

³ Amawka ku awayg hiyak gukak gihayo ku samah eg gumawkanitnene git. Tino hawwata amawka ku eg hiyak gikak gugihgi ku samah gimawkanitnene gut.

⁴ Eg ka hiyá egma awna: “Nah kumaduka nupithu.” Gupit gidahanikwa gugihgi. Igme gugihgi gipit kawnata gidahanma. Ku gihayo ipeg ta gipitit gugihgi, amawka ig keh gubetki. Hawwata akiw ku awayg ipeg ta gupitit gihayo, amawka eg keh gibetki.

⁵ Henneme ku egkis tuguhkis guhiyakemnikis hehpekwie, nikwe ik adahan egkis ka ipega papititak pawtak adahan aynessa hawkri kahadbe egkis ikatuswa ta gitnen Uhokri. Henneme pisewa gupigyepekawnikis amawka ku egkis keh gubetkikis pawtak akiw. Ayge nikwe ka hiyá igma Satanás kawihpigkis awakuma ku samah egkis ka hiyá akamaxka apit guyaknikis.

*Mahayonye, Migihgunyo
1 Kor 7.26; 1 Tim 5.14*

⁶ Nah ka awna ku amawka yis maripkaw. Henneme nah awna, ku yis maripkewkerepye, hiyawa yis maripkaw.

7 Waké madikte awaykemni mahayo ke nahbe, nah pi batektekam. Henneme ka madiktema awaykemni kabunuga akak ini Uhokri gannu adahan msakwa mahayo. Pahapwime kabunuga akak inin Uhokri gannu adahan msakwa mahayo. Pahapwime kabunuga akak nawenéwa Uhokri gannu akiw.

8 Inneki keh nah awna yit yis mahayonyepwi yis migihgunyopwi, nuthu pi kabayte yis msekwenene pahapo ke nahbe.

9 Henneme ku yis ka hiyá akamaxka apit yiakni, nikwe hiyawa yis maripkaw. Pi kabayte wis maripkaw mpinekata wis msakwa kiyimare.

Ka Muwaka Tipik Giw Pigihgi, Guw Pihayo

Mt 5.31; Mk 10.2

10 Kuri nah kinetihwa giminkis maripkewnepwi. Nah ka awna nuhiyakemnima nukehbetan. Nah awna igyerwa Kiyapwiye Jesus gihiyakmni. Ig Kiyapwiye Jesus awna: “Ku pariye tino maripkawno eg ka hiyá egma tipik giw gugihgi.”

11 Henneme ku pugamawka eg tipik giw gugihgi, nikwe amawka ku eg msakwa migiho. Ku eg ka muwaka msakwa migiho, amawka eg diyuhe ta gimkat gugihgi akiw. Hawwata awayg ig ka hiyá igma tipik guw gihayo.

12 Yis awahkise ayapka numinhu ku kamin ig Kiyapwiye Jesus ka kinetihwa. Nahme awna yit. Yis ayapun adahan ku pahapwi ikaw ta git Uhokri egme gihayo ka ikewkere ta git Uhokri. Nuthu ku gihayo msekwekerepyo gikak, nikwe ig ka hiyá igma tipik guw.

13 Hawwata akiw ku pahapu tino ikaw ta git Uhokri igme gugihgi ka ikewkere ta git Uhokri henneme ig msekwekerepye gukak, nikwe eg kawnata hiyá egma tipik giw.

14 Ku samah eg msakwa gikak gugihgi amun ini nikwe ig kennesa gihumwa Uhokri. Egme no tino ku pariye ka wageskere guhiyakemni, eg hawwata ku gugihgi msakwa gukak, amun ini nikwe eg kennesa gihumwa Uhokri. Waké ka hennema, nikwe gukamayhkis ka ikkam adahan darihwak gikakkis Jesus gihiyegapu. Henneme kibeyne, ku egkis msakwa payak, nikwe gukamayhkis hawwata kennesa gihumwa Uhokri.

15 Henneme ku pahapwi kane Jesus gihiyegama ku ig tipikkerepye guw gihayo, hiyawa ig tipik. Amun ini nikwe gihayo ka ayma giwaku akiw. Hawwata akiw ku pahapu kane Jesus gihiyegama ku eg tipikkerepyo giw gugihgi, hiyawa eg tipik. Amun ini nikwe gugihgi kawnata ayma guwaku akiw. Mmanawa apanenekwa ig Uhokri muwaka wixwiy msakwa ka kiymarenema.

16 Ku pariye kane Jesus gihiyegama ku ig tipikkerepye, hiyawa ig tipik. Ku ig msekwekerepye, hiyawa ig msakwa. Mmanawa no tino ku pariye Jesus gihiyega ku eg msakwa gikak gugihgi, wis ka hiyak ba kuwewanek ig gugihgi ikaw ta git Uhokri. Hawwata ig awayg ku pariye Jesus gihiyega ku ig msakwa gukak gihayo, wis ka hiyak ba kuwewanek eg gihayo ikaw ta git Uhokri.

*Ku Kakak Wixwiy Utepka Akaknewa Wixwiy
Msakwa*

17 Amawka ku kakak wixwiy utepka akaknewa wixwiy msakwa. Amawka ku wixwiy msakwa udukweneuya akak ku pariye Uhokri kuwis iké wotwiy. Nah awna inakni henne ta gitkis madikte Jesus gihiyegapu.

18 Ku ig Uhokri uté pahapwi gihiyega ku pariye kuwis hiwhka gipit, amawka ig pahapwi msakwa hennewa. Henneme ku pahapwi utepka ig kane hiwhkama gipit, amawka ig msakwa hennewa.

19 Ku wis hiwhka upit, in ka ariknawnama. Ku wis ka hiwhkama upit, in kawnata ariknawnama. Inenewa Uhokri gimawkan adahan wixwiy ihpa gikumadukan.

20 Nikwe amawka ku kakak wixwiy utepka gapit Uhokri akaknewa wixwiy msakwa.

21 Ku pis utepka gapit Uhokri pis ibukti gimun pahapwi, ka sam pis msakwa henne. Ig Uhokri ay pikak. Henneme ku pis isahkiswika, hiyawa pis tipik pis kannipwiye gidahan Uhokri.

22 Ka sam pis ayge pis ibukti gimun pahapwi ku samah pis utepka gapit Uhokri. Mmanawa pis ka patahwakima abuk akiw. Pis kuwis isahkiska niw gapit Uhokri. Pisme kane ibuktima, ku samah pis utepka gapit Uhokri amun ini nikwe pis humaw Cristo gibuk.

23 Wixwiy katiwnihka gapit Uhokri akak kibeyne katiwnihka. Nikwe wixwiy gidahan gibukpig. Uyay ka muwaka kumadukasa uhiyakemni ta git nawenéwa hiyeg akiw.

24 Nukebyupwi, amawka ku kakak wixwiy utepka akaknewa wixwiy msakwa. Henneme amawka ku wixwiy msakwa ayge gikak Uhokri.

*In Kabay Adahan Hiyeg Ka Maripkaw Awaku
Wixwiy Abetnewa Inin Kiyimwiki*

Ef 5.16

²⁵ Kuri nah kinetihwa gimin awayg ku pariye mahayonye. Hawwata nah kinetihwa gumin tino ku pariye migihgunyo. Ig Uhokri ka ikí nuthu adahan nah akki nukumadukan yit. Henneme nah ikene yihiyakemni. Kibeyne, ig Uhokri akak gabay ig keh nah ik adahan nah ikene yihiyakemni.

²⁶ Ku apim inin wixwiy abet kaayhsima kiyimwiki. Nikwe ke nuthube in kabay adahan wixwiy msakwa ku samah aytniyewa wotwiy.

²⁷ Ku pahapwi kuwisnene kahayo, ka hiyá igma tipik guw gihayo. Henneme ku pahapwi yumanene gihayo, kabayte ig ka kahayohwa.

²⁸ Henneme ku ig kahayohwa, ka sam. Ig ka taraksa. Egme tino ku eg kigihguhwa eg kawnata taraksa. Henneme ku egkis maripkaw, egkis hiyá mbeynenek mmanawa wixwiy ay abet inin kiyimwiki ku apim inin. Awaku ini nah awna inakni adahan egkis ka maripkaw.

*Amawka Wixwiy Ka Aritnama Ariw Arikna
Amadgaya Inin*

²⁹ Nukebyupwi, ka kibitema hawkri msekwe adahan Kiyapwiye Jesus gidawnhan. Han pitatit amawka ku wixwiy ka aritnama ariw arikna amadgaya inin. Ku pahapwi kahayonene, amawka ku ig msakwa ke wotbe ig yumahbe gihayobe. Ig ka ikatuswa gut mpiynepepyema.

³⁰ Pahapwime ku pariye kadniye amawka ku ig ka ikatuswa arit gikadniyi mpiynepepyema.

Pahapwime ku pariye batekye amawka ku ig ka ikatuswa arit batekka mpiynepepyema. Pahapwime ku pariye isimwiyi gewkanbet amawka ku ig ka ikatuswa arit gewkanbet mpiynepepyema.

³¹ Pahapwime ku pariye kannipwiye akak arikna amadgaya inin hawkri amawka ku ig ka ikatuswa arit ini arikna mpiynepepyema. Mmanawa inin hawkri mpiye kibentenwa.

Migihgunyo Mahayonye Pi Ikatuswate Git Uhokri

1 Tim 5.5

³² Numawkan yis msakwa ka mategbetnama yi-hawkan. Pahapwi ku pariye mahayonye iggi ikatuswa ta gitnen Uhokri. Ig kehne Uhokri gibetkinen.

³³ Pahapwime ku pariye kahayonye ig ikatuswa arit arikna amadgaya inin. Ig kehne gihayo gu-betki.

³⁴ Ayge nikwe ig msakwa mategbet gihiyakemni. Tino hawwata. Eg ku pariye migihgunyo eg ikatuswa ta gitnen Uhokri. Eg ikaw ta git Uhokri pahapwite payak akak gupit guhiyakemni. Pahapume ku pariye kigihgunyo eg ikatuswa arit arikna amadgaya inin. Eg kehno gugihgi gibetki.

³⁵ Nah ikene ini yihiyakemni adahan yayapetni. Nah ka mpithebdihkere yihawkan. Innewa numawkan yis ikatuswa ta git Uhokri. Nah ka muwaka ariknawnama mpithay giw Uhokri. Innewa numawkan yis keh wadit.

In Kabay Maripkaw Henneme In Kabayte Ka Maripkaw

36 Henneme ku ay pahapwi awayg ig gipewkan ig ka keh wadit ku samah ig ka maripkaw gukak gibetki, ku ig maripkewkere, hiyawa egkis maripkaw. Ku ig kanaktin gumkat ig muwaka kamaxru, ku kuwis mpiya gukipariyaprik, nikwe hiyawa egkis maripkaw. Egkis ka taraksa.

37 Igme pahapwi ku ig ka maripkewkere gukak gibetki, ig keh kabay. Ku ig kamax apit giyakni ig ahegbet gihiyakemni adahan ig ka kamaxru, ku ig kumaduka gipit, amun ini ig keh kabayhtiwa.

38 Nikwe ku pahapwi kamax gihayo, ig keh kabay. Henneme ku ig ka kamax gihayo, ig keh pi kabayte.

39 Tino ku pariye kigihgunyo, amawka ku eg msakwa ay gimun gugihgi ku samah gayipwi amadga inin. Ku gugihgi miyá aYTEKE, ku eg maripkewkere akiw, hiyawa eg maripkaw. Henneme amawka ku eg kamax pahapwi ku pariye Jesus gihiyega.

40 Henneme ke nuthube ku eg msakwa migihgunyo, eg pi utipte kabayka henne. Nuthu inakni Uhokri Gitip gihiyakemni.

8

Hiyakemniki Kabay Inme Amnihka Kabayte

Mt 23.23, 25.34; Jo 13.34; 1 Kor 13.2; Gál 5.13; 1 Ped 4.8; 1 Jo 3.18

¹ Kuri nah kinetihwa adahan im kakanhawka arit ahehpakti batakkarad. Kaayhsima hiyeg kakanhaw im arit ahehpakti batakkarad aYTEKE ignes ax abusku. Henne igkis kiyatha ini ahehpakti batakkarad. Yis ayapun ba kabay adahan wixwiy Jesus gihiyegapu ax akebyi ini im.

Ta yit in ka sam. Mmanawa yis hiyakni ku ahehpakti batakkarad in ka ariknawnama. Henneme wixwiy kadahan madikte ini hiyakemniki henneme amawka hawwata ku wixwiy kadahan Uhokri gamnihra ay upitwiy. Ku wixwiy aharit humaw kauhiyakemnisima, ayge nikwe wixwiy mapihpak pawtak. Henneme ku wixwiy aharit humaw kawamnihrasima, ayge nikwe wixwiy wagahkisak pawtak.

² Ku pahapwi awna: “Nah hiyakemniye hiyeg. Nah hiyak hawkri.” Amun ini nikwe ig ka hiyak hawkri.

³ Henneme ku pahapwi batekye gikak Uhokri, hiyawa ig ka hiyak ariknawnama henneme ka sam ig Uhokri hiyakri kabayhtiwa ig darihwak gikak. Inneki pi muwakate.

*Ahehpakti Batakkarad Ka Uhokrima
Eb 13.9; Apok 21.8*

⁴ Yis ayapun ba kabay adahan wixwiy ax im ku pariye kakanhawkia arit ahehpakti batakkarad. Wixwiy hiyakni ku Uhokri pahapwiwa. Yuma nawenéwa Uhokri akiw. Nikwe ahehpakti batakkarad amadgaya inin in ka ariknawnama.

⁵ Ay kaayhsima arikna amedgene inin ku pariye hiyeg kanum Uhokri. Hawwata akiw ay kaayhsima arikna ayhté inut ku pariye hiyeg kanum Uhokri. Ignes kadahan kaayhsima giwohkigakis kaayhsima gikiparakis.

⁶ Henneme wixwiy pahapwiwa uwohkigawiy. Ig Wigwiy. Ig atiwkekne madikte arikna. Wixwiy humaw gidahanikwa Uhokri. Hawwata akiw wixwiy pahapwiwa Ukiparawiy. Ig Jesus Cristo.

Ig ahumten madikte arikna. Wixwiy humaw gip-itimpi Jesus Cristo.

*Ka Ba Taraksasa Pikebyi Akak Im
Rom 14.13*

⁷ Henneme ka madiktema Jesus gihiyegapu hiyakni ku ahehpakti batakkarad ku in kane arik-nawnama. Ta gitkis, ahehpakti batakkarad kewa pahapwi Uhokribe mmanawa igkis ihuhe nikak kuwis. Ku igkis ax ahehpakti batakkarad amana, gitkis igkis kiyathene ini ahehpakti batakkarad ayge. Igkis kote hiyakte hiyakemniki kabayhtiwatma. Gitkis ku igkis axni, amun ini igkis patehwene.

⁸ Ka axkama keh wis kibeyne giwtrik Uhokri. Yuma axka keh wis danuh ta git Uhokri. Yumanawata axka mpithaw adahan wis danuh ta git Uhokri.

⁹ Hennewa ka sam wis ax im ku pariye kakan-hawka arit ahehpakti battakarad. Ku wis ka taraksasa pahapwi nikak, in ka sam. Henneme uyá battukaw adahan yipit adahan yis ka ax arik-nawnama ku pariye ik adahan taraksase pahapwi ku pariye kotene hiyakte hiyakemniki kabayhtiwatma.

¹⁰ Ku ig pahapwi hiyapyi yis ku pariye hiyeknepwi hiyakemniki yis axne im ayge agiku payt ku kiney hiyeg adohepkene ahehpakti batakkarad, nawenétkeig hiyapni henne, ig awna: “Ne im ka kabay adahan wis ax. Ka sam. Ku igkis axni, nah hawwata nah axte.”

¹¹ Amun ini nikwe yis ku pariye hiyeknepwi hiyakemniki yis taraksasene ner ku pariye kotene hiyakte hiyakemniki. Ig yikebyi Jesus gihiyega.

Igwa Cristo umahkiswe kahadbe ig danuh git Uhokri. Yisme he kehnenen ig biyuk giw Uhokri awaku ini yihiyakemni.

¹² Nikwe ku yis keh yikeybi keh ku pariye ig ka hiyak ba inyerwatma kabay adahan ig keh, yis tarakse. Ka inenwatma yis tarakse gikak ner yikeybi henneme yis hawwata tarakse gikak Cristo.

¹³ Inneki keh nah awna: “Ku numana taraksasa nukebyi, nikwe awetupyé nah axni.” Mmanawa nah ka taraksasekere nukebyi.

9

*Numawkan Nah Ka Keh Ariknawnama Ku
Pariye Ik Adahan Taraksasa Hiyeg*

Lk 11.52; Rom 11.9, 14.13; Apok 2.14

¹ Yuma hiyeg amadgaya inin kumaduka nuhiyakemni. Ik adahan nah keh ku pariye nuhiyakemni tuguh. Hawwata akiw nah Uhokri giwatni. Akakwa nuwtyak nah hiyá Ukiparawiy Jesus ig keh nah humaw giwatni. In huwewe yit mmanawa yiswa wages yihiyakemni ku samah yis timá nah ekkene Uhokri ginetti ta yit akak Uhokri gannu ay nupithu.

² Hiyawa nawenépwí hiyeg ikanhu ku nah ka Uhokrima giwatnima henneme in huwewe yit ku nah igyerwa giwatni mmanawa yis nukunepwe yihiyakemni ku samah nah ekkene Uhokri ginetti ta yit.

³ Ku hiyeg hikekun baki nah igyerwatma Uhokri giwatni nah awna gitkis inakni yuwit.

⁴ Ku samah nah Uhokri giwatni, nikwe ik adahan nah keh ku samah madikte giwatnipwi keh.

Ik adahan nah ax giduhymadgakis Jesus gihiyegapu. Kameki nah kehme.

⁵ Hawwata ik adahan nah kahayo gukak pahapu Jesus gihiyega. Ik adahan nah iwepru nuhapti egme ax payak nukakhu giduhymadgakis Jesus gihiyegapu. Henne nawenépwí Uhokri giwatnipwi keh. Henne Kiyapwiye Jesus gisamwipwi keh. Henne kiyapwiye Pedru keh. Ik adahan nah keh hawwata. Kameki nah kehme.

⁶ Nah gikak kiyapwiye Barnabé ik adahan usuh ka kannipwi adahan upithu. Ik adahan usuh ax giduhymadgakis Jesus gihiyegapu hawwata ku samah nawenépwí Uhokri giwatnipwi. Kameki usuh kehme.

Amawka Jesus Gihiyegapu Hiyak Gikakkis Giwewkistenkis

Gál 6.6; 1 Tess 5.12; 1 Tim 5.17

⁷ Ku yis mutuh yiwasra, kittak yis ax? Yis ax amadgateknewa. Kuri yisme kewa nuwasrabe. Ik adahan nah ax yihamadga. Hawwata akiwku yis apuriwne kabrit, kariwntak yis higap dilet? Ariwnteknewa yipig kabrit. Kuri nahme yikapriwten. Ik adahan nah ax yiduhymadga hawwata. Hawwata akiwku yis suwtat, kapit yis katiwnihka? Yis katiwnihka gapit yikipara. Nah hawwata nah kannipwiye yidahan. Yis humaw kewa nukiparabe. Kiskama adahan yis hiyak nukakhu.

⁸ Inakni hiyeg gihiyakemnikis amadgaya inin henneme inwata Uhokri gihiyakemni. Ig Uhokri gikumadukan awna henne.

9 Mmanawa amekene Moís gikumadukan awna:

“Ku aysaw yipig pak kannipwiye mutukene fahhin ayak, amawka yis ka wanak gibiy adahan mpithig adahan ig ka ax ariwntak ini fahhin ayak.”

Ig Uhokri ka awna inakni adahanma paknentwatma.

10 Ig awna inakni udahanwiw yixwiw hiyeg. Hennewa. Ig annase inakni kahadbe pahapwi ku pariye kewne was ig hiyakni ku ik adahan ig ax aytekenewa amadgatak ini giwasra, pahapwime ku pariye mutukene amutri ayak ig hiyakni ku ik adahan ig ax aytekenewa.

11 Yis kewa nuwasrabe. Nah ke wotbe nah muuhne Uhokri gihiyakemni ayge yibet. Nikwe ik adahan nah darih arikna yihamadgatak adahan nukamaxten.

12 Ku yis hiyá nawenépwí Uhokri giwatnipwi ax yiduhiyamadga nahkata akiw? Kameki nah kehme henne. Nah ka keh madiktema ku pariye ik adahan nah keh, mmanawa nah ka muwaka hiyeg pukuhpawnama nubohri. Nah ka muwaka mpithebdihgikis adahan ignes ka iha nnetni gidahan Cristo.

13 Nerras muwpeg ku pariye kannipwiye agiku Uhokri Gipin ignes hawwata ax ariwnteknewa. Nerras ku pariye umehnepwi puwikne gipetunat Uhokri gidukwenaprikkis gihiyegapukis ignes ax ariwnteknewa ini puwikne. Hennewa judeyenepwi gikumadukankis awna.

14 Inakni hawwata Kiyapwiye Jesus gikumadukan gidahankis madikte hiyeg ku pariye kannipwiye gidaan. Ig awna ku

nerras ku pariye ekkenepwi Uhokri ginetni hiyawa ignes ax giduhymadgakis nerras ku pariye timepnepwi inakni ginetni.

*Nah Akki Uhokri Ginetni Yuma Atiwni
At 18.3; 2 Kor 11.7, 12.13*

15 Ik adahan nah ax yiduhymadga henneme nah kote kehte henne. Nah ka awna inakni henne adahan kuri nah kapusa ax yiduhymadga. Nuthu pi kabaye nah miyá mpinekata nah kehni henne. Waké nah ax yiduhymadgabe, nikwekam ka hiyá nahma awna gitkis hiyeg ku nah ekkene Uhokri ginetni yuma atiwni. Ayge nikwe gitkiskam nah ekkene Uhokri ginetni awaku nah aharitne karukri.

16 Ini ku samah nah ekkene Uhokri ginetni gitkis hiyeg, ka ik adahan nah ikaw kibeyne hiyeg awaku ini. Mmanawa pugamawka nah akki inakni ginetni. Nah kawatnihka adahanikwa ini. Waké nah ka akkibe inakni kibeyne inetit, nikwekam aysawnemeneh nah kayah kaayhsima nipatra.

17 Hiyawa nah ka muwaka akki ginetni henneme pugamawka nah akkin. Mmanawa hennewa gikehkisni nuthu. Henneme ku nah akki giwn akak madikte nubetki, ku nah ka ayá ntiwni gitkis hiyeg, amun ini nikwe nah kehne mapiy ku samah gikehkisni nuthu. Adahan ini ig Úhokri katiwnihun.

18 Nah akkite yit ku pariye ntiwni ku pariye nah utí awaku ku samah nah ka keh madiktema ku pariye ik adahan nah keh. Mmanawa ku aysaw nah ka ayá ntiwni gitkis nerras hiyeg ku kiney

nah ekkene Uhokri ginetni, amun ini nikwe nah ka keh ku pariye ik adahan nah keh.

19 Mmanawa hiyawa yuma hiyeg amadgaya inin kumadukan henneme nuwnteknewa nah wageswa ke wotbe nah madikte hiyeg gibukkis, nah ka ayá ntiwni gitkis. Ayge nikwe nah utí pi kibite hiyeg iha nuwnhu gidahan Uhokri. Innewa ntiwni.

*Nah Keh Ku Pariye Kabay Gitkis Madikte Hiyeg
1 Kor 10.33*

20 Inneki keh ku aysaw nah ay gibetkis hiyeg judeyenepwi nah ikaw kewa judeyenebe kahadbe igkis amapa nuwnhu gidahan Kiyapwiye Jesus. Igkis ihpenes giwn amekene Moís gikumadukan. Nikwe nah hawwata nah iha giwn gikumadukan kahadbe igkisme amapa nuwnhu.

21 Henneme ku aysaw nah ay gibetkis hiyeg kane judeyenepwima ku pariye kane ihpenepwima amekene Moís gikumadukan, nikwe nah ikaw kewa igkisbe kahadbe igkis amapa nuwnhu gidahan Kiyapwiye Jesus. Kameki nah wages nuhiyakemni kema gidahankisma adahan taraksasan giw Uhokri gikumadukan mmanawa nah apanenekwa ihpa Cristo giwn.

22 Hawwata akiw ku aysaw nah ay gibetkis Jesus gihiyegapu ku pariye kotene hiyakte hiyakemniki, nah ikaw kewa igkisbe kahadbe igkis amapa nuwnhu. Nah keh ku pariye kabay ta gitkis madikte hiyeg. Nah keh madikte kahadbe nah hiyá ba nah wages gaytakkis hiyeg gidahan Uhokri kahadbe ignes amnihka gapit Uhokri.

*Uyay Ka Keh Ariknawnama Ku Pariye Mpi-thawiwy Ariw Utíwniwy Giwntak Uhokri
Fil 3.14; Eb 12.1; 2 Tim 4.7*

²³ Nah keh madikte henne kahadbe Uhokri ginetni hiyakan muwwapu. Mmanawa nah mpik-sewne aharit madikte ini kabayka ku kamin nah kinetihwene. Nah muwaka utipni payak gikakkis madikte Jesus gihiyegapu. Uyay mpiksaw niharit payak nukakhu.

²⁴ In huwewe yit ku samah hiyeg mpiksaw ku pariye hkekne garaptikis. Igkis mpiksaw aharit ini iyuwti ku pariye ikaka ta git pahapwi gaytakkis ku pariye kit danuh giwkis. Kaayhsima hiyeg bisimtekne henneme pahapwiwa ku pariye pi mpiksawte ig kit danuh giwkis iggi utí ini iyuwti. Nukebyupwi, uyay mpiksaw aharit ini kabayka ku pariye kuwis ahegbet udahanwiy hawwata ku samah pahapwi mpiksaw adahan ig kit danuh giwkis nerras ku kakak ig bisimtekne.

²⁵ Ku pariye mpiksaw henne adahan ig kit danuh giw pahapwi, ig miyé gipit ig maxhaw ig wiwhminaw ariw madikte ku pariye gimapten-ten. Ig ka keh madiktema ku pariye ik adahan ig keh. Amawka wixwiy hawwata. Igme mpiksaw aharit gitiwni amadgaya inin, aharit ini iyuwti ku pariye kane dahwa in he ahamnanen. Wixwiyme mpiksaw aharit utiwniwy ku pariye dahwa ada-han apanenekwa.

²⁶ Inneki keh nah ka keh madiktema ku pariye ik adahan nah keh. Nah mpiksaw keh Uhokri gibetki ke pahapwibe ku pariye sigis wadit ku kit gikipara gimawkan. Kawki ig sigisbetema. Nah mpiksaw ke pahapwi suwtatbe ku pariye kerye

gidahan gikipara akak madikte gidatni. Kawki ig biyuhtetema.

²⁷ Nah ka isaksa nupithu abetki kumadukan. Nahme kumadukin adahan in ka mpithan nah utí ntiwni giwntak nukipara. Mmanawa nah kuwis awnase nawenépwi hiyeg adahan ignes utí kabayka gimun Uhokri. Nah ka muwaka nahma biyuk nikak.

10

Amekenegben Biyuk Awaku Igkis Isaksa Gip-itkis Abetki Kumadukigkis

Núm 11.4; Eb 3.8; Judas 5

¹ Nukebyupwi, kiyemahnabay ku samah wa-hawkripwi isakse gipitkis abetki kumadukigkis. Minikwak igkis madikte wiwhapepka giwakutakkis hiyeg ejituyenepwi gapit amekene Moís. Pahawo ukuhne gipitminempikis madikte. Igkis madikte manuknekwiye parawhokwa. Igkis mpiyenekwiye ayegbiw un.

² Ini ku samah igkis anapi ukuhne ini ku samah igkis manuke ayegbiw un in ke wotbe igkis kewpibe aygebe. In ke wotbe igkis kewpi ahakwat un giwaprik amekene Moís adahan igkis wageswa gihiyegapu.

³ Apim ini igkis madikte axnekwiye gimanakis awahkiska giminkis gapit Uhokri.

⁴ Igkis higepnekwiye un awahkiska giminkis gapit Uhokri. Igwa Cristo ayge gikakkis. Ku aysaw igkis higá un abetitak no tip in ke wotbe igkis higepyebe un dehetniki giwntak Cristo.

5 Henneme kabá madikte gaytakkis ka keh Uhokri gibetki. Inneki keh Uhokri makisrihpigkis ayhté amadga amatap.

*Uyay Ka Taraksa Kema Amekenegbenma
Eb 3.7; Judas 1.5*

6 Madikte ini mbayka ku pariye danuh gitkis in humaw arakak udahanwiy adahan ku pariye danuh ta wotwiynek. In ikene uhiyakemniwiy kahadbe wixwiy ka miyarhaw aharit ariknawnama kane kabay kema igkisma.

7 Kahadbe wixwiy ka adohepka ahehpakti batakkarad kema gaytakkisma. Mmanawa ig Uhokri gannasan minikweknene awna:

“Nerras hiyeg babatebdih, igkis axnekwiye, igkis higepnekwiye higapka. Pisenwa igkis kan-nikaw igkis kaynes ayge.”

Hennebaki igkis adohepka ahehpakti batakkarad. Amawka ku wixwiy ka keh hennema ku samah igkis keh.

8 Hawwata akiw amawka ku wixwiy ka powkemnihwa kema gaytakkisma. Ku aysaw igkis powkemnihwene, ayge pahaye adahan igkis makisrip. Kaayhsima hiyeg miyarap apiminekwiye ini pahaywowa hawkri, piyana madikwa mil gikebyikis gikakkis mpana mil gawnakis (23.000).

9 Hawwata akiw amawka ku wixwiy ka wakaymnisa Uhokri awaku ku samah wixwiy ka kamaxwa gipitit. Ku aysaw gaytakkis amekenegben keh henne, igkis kagamtapepka gapitkis kaybune igkis makisrip ayge.

10 Hawwata akiw amawka ku wixwiy ka hahhayruke awnene gitiput Uhokri kema gaytakkisma. Ku aysaw igkis amekenegben keh henne, pahapwi ahj umehakeputne danuh atere gitkis ig umahapeprikis.

11 Madikte ini danuh gitkis henne adahan arekhetni wotwiy. Ini gitaraksankis, ini ku samah ig Uhokri hiyak gikakkis inakni annasaki adahanikwa ukannuhtenwiy ku apim inin amaksemni hawkri.

Uhokri Ikí Wawaygyi Adahan Wis Ka Isaksaw Arit Mbayka

Mt 4.1, 6.9, 26.40; Rom 5.3; 1 Kor 1.8; Tiyagu 4.6; 2 Ped 2.9; Judas 24

12 Apuriwnabay yihiyakemni ba in kibeynewatma nikwe. Pis ku pariye ikawpari kibeyne hiyeg pis ka hiyak ku aysaw pis darehe.

13 Ku wis darehe, uhawkanaprik. Mmanawa ik adahan wis ka isaksaw arit mbayka. Wapitye gihikektenkis madikte hiyeg henneme ig Uhokri kapigsawiy apanenekwa. Ig ka isaksa mbayka danuh wotwiy mapiy udatniwiy. Ku aysaw wapitye ayta uhikektenwiy, amun ini ig Uhokri woka ahin adahan wixwiy higihwa giw ner wapitye kahadbe wixwiy ka isaksaw arit mbayka, kahadbe wixwiy tipiknene gikak Uhokri.

Ku Wis Kakanhaw Im Arit Ahehpakti Amun Ini Nikwe Wis Kakanhaw Arit Wapitye

Gál 4.8; Apok 9.20

14 Nikwe nukebyupwi, higihwanay ariw ahehpakti batakkarad.

15 Nah awna inakni yit yis ku pariye hiyeknepwi hiyakemniki. Yiswa hiyá baki nuwnhu waditnewatma.

16 Nah kehte abektey yidahan. Wixwiy ubetkiwiy pahadguhwa adahan kiyene ku samah Cristo umahkiswe udahanwiy. Wixwiy pahadgupu, ayge wixwiy iwé win wixwiy kabayhin. Ayteke wixwiy higapni. Amun ini wixwiy kiyene ku samah wixwiy pahapwiwa gikak Cristo ku samah ig sukase gimig. Ayteke wixwiy sigkebdih bugut wixwiy axni. Amun ini wixwiy kiyene ku samah wixwiy pahapwiwa gikak Cristo ku samah gih sigkaka.

17 Wixwiy axnekwiye ariwntak pahatwowa bugut. In ke wotbe wixwiy pahapwiwatbe upitwiy pawtak. Hiyawa wixwiy kaayhsima hiyeg henneme wixwiy pahapwiwa pawtak.

18 Ipegnay ku samah hiyeg israelyenepwi amadgaya inin gikehnikis. Igkis akka im ta gipetunat Uhokri adahan gadohepketni. Ayteke nikwe madikte hiyeg ku pariye ax ariwntak ini im in ke wotbe igkis aygwata adohepkenes Uhokri.

19 Nukebyupwi, in huwewe nuthu ku ahehpakti batakkarad in ka ariknawnama. Im kakanhawka ta arit ahehpakti batakkarad in kawnata ariknawnama.

20 Henneme ku pariye hiyeg ekkenepwi im ta apetunat ahehpakti batakkarad, amun ini igkis nekkepten ka gipetunatma Uhokrima. Bawa igkis nekkepten ta gipetunatkis wapityempu. Nukebyupwi, nah ka muwaka yis daxtasaw gitkis wapityempu aynesnima.

21 Ku wixwiy kuwis higap win adahan kiyene Uhokri, ka kis adahan wixwiy hawwata higap win gidahankis wapityempu. Ku wixwiy kuwis ax adahan kiyene Uhokri, ka kis adahan wixwiy hawwata ax wapityempu gimanakis.

22 Mmah yis kehkere Uhokri atihpak yipatra ku samah yis darihwak akiw akak yimaytwa wapitye? Apuriwnabay. Yis yuma yawaygyi gitiput Uhokri adahan yis kiyimwihpig henne.

Amawka Ku Wis Keh Ku Pariye Kabay Gidahankis Madikte Hiyeg

Mt 20.28; Rom 15.1; 1 Kor 6.12; Fil 2.4

23 Nukebyupwi, ik adahan wixwiy keh madikte ku pariye uhiyakemniwyi tuguh. Henneme ka madiktema kabay udahanwiyi. Ik adahan wixwiy keh madikte. Henneme ka madiktema wagahkis wawaygyiy.

24 Hawwata akiw, amawka ku wixwiy ka keh kabayka udahanwiyenwatma. Amawka ku wixwiy keh ku pariye kabay gidahankis madikte hiyeg ku pariye wagahkisne gawaygyikis.

Ku Umana Ka Sam Ta Git Pahapwi Nikwe Ka Sam Wis Axni

25 Abusku im kakanhawkta ta arit ahehpakti batakkarad in piyukka agiku piyukket payebitak akak im kane kakanhawkama. Ka sam. Ik adahan wixwiy ax madikte im ku pariye piyukka ayge. Wixwiy ka muwaka ipegmina uhiyakemniwyi amin ini im baki in kabaywatma adahan wixwiy axni.

26 Madikte kabay mmanawa Uhokri gannasan minikweknene awna:

“Inin hawkri in Uhokri gidahan. Madikte amedgene hawkri in hawwata gidahanwata.”

²⁷ Ku pahapwi kane Uhokriyanma awnasap adahan pis ax git, ku pis atekkere hiyawa pis atak. Ka sam pis ax ku pariye im ig iki pit. Pis ka muwaka ipegmina pihiyakemni amin baki in kabaywatma adahan pis axni.

Ku Umanawiy Ka Kabay Git Pahapwi, Ka Ik Adahan Wixwiy Axni

²⁸ Henneme ku pahapwi ayge awna pit: “No im kakanhawkar arit ahehpakti batakkarad”, nikwe pis ka muwaka axni. Mmanawa pis ka muwaka taraksasig. Hawwata akiw pis ka muwaka ax ku pariye ka kabay git adahan wis ax.

²⁹ Pit in ka sam pis ax henneme git ner pahapwi in ka kabay git. Nikwe ka muwaka ax. Nawenétke pis ka pukuha inakni nuwnhu. Pis awna: “Mmahki nah ka hiyá nahma ax ku pariye ka sam nuthu awaku in ka kabay git pahapwi? ³⁰ Nah kabayha Uhokri adahan ini numana. Nikwe in ka sam nah axni. Mmahki ig ner awna numinhu nikwe apatra numana? Mmahki nah ka hiyá nahma axni?”

³¹ Nah akkite pit ku samah. Amawka ku pariye wixwiy keh amawka ku wixwiy keh madikte adahan gikebeyhetni Uhokri. Ku wixwiy ax, ku wixwiy higap, ku pariye wixwiy keh, amawka wixwiy keh madikte adahan gikebeyhetni Uhokri.

³² Amawka ku wixwiy ka taraksa gikak pahapwinama hiyeg, iné hiyeg judeyene, iné hiyeg kane judeyenema, iné Jesus gihiyega.

³³ Uyay keh hawwata ku samah nah keh. Apanenekwa nah keh ku pariye kabay gitkis madikte hiyeg. Mmanawa nah ka aharitnama kabayka ndahannenwatma. Nah aharitne kabayka gidahankis madikte hiyeg. Nikwe nah ka keh ariknawnama ku pariye gimaptenkis giw Uhokri. Numawkan igkis amnihka gapit Uhokri igkis danuh git.

11

¹ Henneki ig Cristo keh. Nah keh hawwata ke igbe. Uyay ahehpan ku samah nah ahehpene Cristo.

*Amawka Ku Tino Kiyatha Gugihgi
Ef5.22; 1 Tim 2.9; 1 Ped 3.1*

² Nah kabayhay nukebyupwi, mmanawa yis ka isahkis nuwnhu. Nah kuwis akki yit Kiyapwiye Jesus giwatnipwi giwnkis. Yis kuri ihpene madikte.

³ Kuri nah muwaka iki yit pahat hiyakemniki akiw gudahankis tinogben. Tino kumadukaka gapit gugihgi. Igme gutew tino. Henneme ig awayg kumadukaka gapit Cristo. Igme gitew awayg. Hawwata akiw ig Cristo kumadukaka gapit Uhokri. Igme gitew Cristo.

⁴ Ku wis awasta utew ay gibetkis hiyeg, wis ekkene ku wis kumadukaka gapit hiyeg ayge. Henne uhiyakemniwy. Nikwe ku aysaw wixwiy pahadgupu lammisya, ku pahapwi awayg ekkene yuwit ku pariye pes giwntak Uhokri, amun ini ig ka awasta gitew. Ig kawnata awasta gitew ku aysaw ig piriyepkaw ayge. Waké ig awasta gitewbe, nikwekam in ke wotbe ig kumadukaka gapitkis nerras hiyeg ayge. Bawa ig kumadukaka

gapit Cristonen. Waké ig awasta gitewbe, amun ini ig miyathakam gitew Cristo.

⁵ Egme pahapu tino ku aysaw eg akkano yuwit ku pariye pes giwntak Uhokri eg awasta gutew. Hawwata eg awasta gutew amun ini ku aysaw eg piriyepkawno ay gibetkis hiyeg. Eg awasta gutew awaku ku samah eg kumadukaka gapit gugihgi. Waké eg ka awaspitnama gutewbe, amun ini eg miyathakam gugihgi ku pariye gutew. In keh hiyeg ikiygu ku eg ka ihpekere giwn. An maraki gidahan ke wotbe eg yumahbe gusemnube.

⁶ Waké ikbe adahan tinogben ka awasta gutewkis, nikwe ikkam adahan egnés tigah gusemnukis madikte. Henneme ku pahapu tino tigah gusemnu madikte, an maraki gidahan gugihgi. Ku eg yumahwa gusemnu, an maraki gidahan. Nikwe in arekhetni wotwiy ku amawka eg awasta gutew.

⁷ Awaykemni ka muwaka awasta gitewkis mmanawa ignes Uhokri gahehpak ay amadga inin. Igkis ay ekkenes Uhokri gikiythani ku samah ignewa gikiparakis. Egnésme tinogben egkis akkanos gugihgikis gikiythanikis ku samah igkis gukiparakis.

Tino Guhawkan Nawenéwa Giw Gugihgi Gi-hawkan

⁸ Mmanawa minikwak akapuska hawkri ner pitatye awayg ka humaw guwntaknama gihayo. Henneme eg gihayo humaw giwntak gugihgi.

⁹ Kawnata ig gugihgi humaw gudahan gihayo. Henneme eg gihayo humaw gidahanikwa gugihgi.

10 Nikwe amawka ku tinogben awasta gutewkis adahan akkanos ku samah egkis ihpekere giwnkis gugihgikis.

Amawka Tino Keh Ku Samah Barew Gitkis Ahj
Mmanawa kaayhsima ahj ay ubetwiy. Wixwiy ka muwaka wakaymniswigkis.

*Tino Ka Warikapnama Giw Gugihgi
1 Kor 7.1; Ef 5.22; Kol 3.18; 1 Ped 3.1*

11 Henneme tino ka warikapnama giw gugihgi. Egkis piyamate kamawkanak pawtak. Ig Uhokri keh awayg gimawkanitnene gut gihayo. Ig keh tino gumawkanitnene git gugihgi.

12 No pitatyé tino humaw giwntak pahapwi awayg henneme hawwata akiw awaykemni way-puka guwntakkis tinogben. Egkis madikte giwntak Uhokri.

Amawka Tino Keh Ku Pariye Barew Gitkis Hiyeg
13 Mmahki yipewkan? Ku pahapu tino piriypkaw ay gibetkis hiyeg gutew ka awaspitnama, ba in barewyewatma ta yit?

14 In huwewe wot ku an maraki wot ku aysaw pahapwi awayg kasemnu kiyabwad.

15 Henneme ku tino kasemnu kiyabwad ini barew wot. Mmanawa gusemnu ikaka gut adahan arekhethni ku in barew adahan eg awasta gutew.

Amawka Tino Keh Ku Pariye Barew Gitkis Uhokri Gihiyegapu

16 Nawenétke yaytak ayge ka ihpekere inakni nuwnhu. Nikwe nah awna yit pahatwowa yuwit

akiw. In Uhokri giwatnipwi gihumpawnikis adahan tinogben awasta gutewkis. In hawwata madikte Uhokri gihiyegapu gihumpawnikis.

Yis Ax Adahan Kiyene Jesus Akak Yiyakni Ka Maguyema

2 Ped 2.13; Judas 12

¹⁷ Nukebyupwi, nah ka hiyá nahma kabayhay adahan ku samah yis lammisya. Mmanawa yis pahadguhwene yipewkan adahan yis kehne kabayka bawa ka kabaykama yis keh. Bawa he mbaykanen humaw.

¹⁸ In pi muwakate adahan nah ikene yihiyakemni adahan ini. Nah timé yak ku yis ka tuguhkis yihiyakemni hehpekwiyema ku aysaw yis pahadgupu lammisya. Nah kabahte ka ihpin.

¹⁹ Henneme nah hiyakni ku amawka ku in humaw kahadbe wis hiyeke ku pariye hiyeg igyerwa tipiknene gikak Uhokri.

²⁰ Wixwiy Jesus gihiyegapu ubetkiwyi pahadguhwa adahan axne payebitak adahan amnihekne pawtak adahan kiyene Kiyapwiye Jesus. Yisme ku aysaw yis pahadguhwa yis ka kiyé Kiyapwiye Jesusma.

²¹ He yipitnen yis kiyé. Pahapwi ewk axka atere henneme ig ka pasumpa pahapwi. Ig ax madikte igwo. Ig ax kabiha. Ig higá kabiha he ig urukihwa. Pahapwime msekwe matipwe.

²² Mmahkay yis kehni henne? Ku yis pahadguhwa he adahannen axne, kabayte yis ax ayhté yipinwa. Mmah yis ayta adahanikwa miyaresene Uhokri gihiyegapu madiptapye ku pariye pahadgupu ayge? Mmah yis ayta adahanikwa

marekwene nerras ku pariye yumanene gida-hankis? Mmah yipewkan nah kabayhay adahan ini yihiyakemni? Kawk. Nah ka hiyá nahma kabayhay adahan akebyi ini. Wixwiy ka hiyá wixwiyma ax adahan kiyene Kiyapwiye Jesus akakma uyangniwiy ka maguyema.

Wixwiy Kiyé Ku Samah Jesus Umahkiswe Uda-hanwiy

Mt 26.26; Mk 14.22; Lk 22.15

²³ Ig Kiyapwiye Jesus kuwisi akki nuthu adahan ku samah wixwiy kiyene ku samah ig umahkiswe udahanwiy. Nahme kuwisi akkin ta yit. Nah akki yit ku pariye igwa Kiyapwiye Jesus akki gitkis giwatnipwi. Apim ini tiyegimka apit ig kamayk-iswika, ayge ig iwé pahak bugut.

²⁴ Ig kabayha Uhokri. Ayteke ig sigkebdih ini bugut. Ig awna gitkis giwatnipwi:

—Amapanay inin bugut. Axnay niwntak. Inin bugut in nihhu ku pariye nah sigkebdihkis yida-hannek. Han pitatit yis axne bugut ke ininbe kikibereput adahan yis nukiyetninek.

²⁵ Hawwata akiw ariwnteke ini, pisewa gaxnikis madikte gimanakis, ig iwé pahow goblé. Ig awna gitkis:

—No goblé eg Uhokri gahegbetawni nukunewa yidahan. Mmanawa ig Uhokri ahegbete ginetni nukunewa akiw gikakkis hiyeg adahan ku samah ignes humaw gihiyegapu. Nahme sukase numighunek yidahan kahadbe ini gahegbetawni in humaw. Han pitatit yis higepne win ke ininbe kikibereput adahan yis nukiyetninek.

Hennewatbaki ig Kiyapwiye Jesus awna.

26 Nikwe ku aysaw wixwiy ax ini bugut henne, ku aysaw wixwiy higap win agikutak no goblé henne, amun ini wixwiy ekkene ku samah Kiyapwiye Jesus umahkiswe udahanwiy he ku aysaw ig danuh atan akiwnek.

Uyay Ipegpitewnekwiye Apit Wixwiy Ax

27 Nikwe ku pahapwi ax ini bugut adahan gikiyetni Kiyapwiye Jesus, ku ig axni akak giyakni ka maguyema, amun ini nikwe in ke wotbe ig kuwis patehene Kiyapwiye Jesus gih. Hawwata akiw ku ig higap agikutak no goblé akak giyakni ka maguyema, amun ini nikwe in ke wotbe ig kuwis patehene Kiyapwiye Jesus gimig.

28 Nikwe apit wixwiy ax ini bugut, apit wixwiy higap agikutak no goblé, amawka ku wixwiy ipegpitewnekwiye ba uyakniwy barewpityekwiye-watma.

29 Mmanawa ku wixwiy axni wixwiy higapni, ku uyakniwy ka maguyema, nikwe ig Uhokri hiyapkis wotwiy apatra ku samah wixwiy ka kiyathenema Kiyapwiye Jesus gipit.

30 Apatra inere, kibite hiyeg ayge yibet igkis kakahribdip. Hawwata kibite hiyeg ayge kuwis miyarap apatra inere.

31 Henneme waké wixwiy ipegpitewnekwiyebe apim ini apit wixwiy ax atere, nikwe kam ig Uhokri ka muwakakam hiyapkis wotwiy henne.

32 Ig Uhokri hiyapkis wotwiy henne adahan bukikhne utaraksanwiy wowwiy kahadbe wixwiy ka biyuk payak gikakkis nerras ku pariye kane ikaw ta git Uhokri.

Uyay Ax Akak Uyakni Barewpitye

³³ Nikwe nukebyupwi, ku aysaw yis pahadgupu adahan yis axne henne, uyay wahap madikte hiyeg ites danuhte adahan yis madikte axnekwiye payebitak.

³⁴ Ku pahapwi matipwe, amawka ku apit ig danuh atere, ig kamax ganaktin ay gipinwa. Ayge nikwe ku aysaw ig aytalammisya, ig kiyé ignenwa Kiyapwiye Jesus. Nikwe ig Uhokri ka muwaka hiyapkis git. Kuwewanek ku aysaw nah danuh atere, nah ikene yihiyakemni yit akiw adahan ini.

12

Ku Pahapwi Mbayha Jesus, Ig Ka Awna Akakma Uhokri Gitip

1 Jo 4.1

¹ Kuri nukebyupwi, nah kinetihwa amin Uhokri Gitip gannu ku pariye ikaka ta upititwiy. Nah muwaka yis pukuhpin ku pariye in.

² Minikwak yis ka hiyak ku pariye ini Uhokri Gitip gannu mmanawa yis ka hiyak Uhokri. Apim ini yis kawohkigahaw arit ahehpakti batakkaradnen ku pariye kane awnparima, ku pariye wagesyi piyawakad giw Uhokri igyerwatnene.

³ Kurime yis timá kaayhsima hiyeg ku pariye ikaw ku Uhokri Gitip awnene gipititakkis. Nah akkite yit ku samah ahiyaka yit baki igyerwatma Uhokri Gitip awnene gipititakkis. Ku yis timá pahapwi mbayha Kiyapwiye Jesus giw, ka ignema Uhokri Gitip awna inakni. Henneme ku yis timá pahapwi awna: “Jesus nukipara”, inakni yuwit inyerwa giwntak Uhokri Gitip.

Ignēwa Uhokri Gitip Ikí Uhokri Gannu Ta Upititiwyi

Rom 11.33, 15.13; Eb 2.4

⁴ Kaayhsima Uhokri gannu ay upitwiy henneme pahapwiwa Gitip ikí madikte upititiwyi.

⁵ Wixwiy kaayhsima wannipwiy henneme pa-
hapwiwa ukiparawiy.

⁶ Wixwiy keh arakembet annut henneme pa-
hapwiwa Uhokri ikí udatniwyi.

⁷ Wixwiy mpuse ikaka Uhokri Gitip gannu ta
upititiwyi adahan wixwiy kehne kabayka pawtak.

Wixwiy Kadahan Arakembet Wannuwiy

Rom 12.6; Ef 4.7; 1 Ped 4.10

⁸ Ig Uhokri Gitip ikí gannu ta gipitit pa-
hapwi adahan ig hiyakemniye akak Uhokri gihiyakemni.
Gipititme pa-
hapwi akiw igwata Uhokri Gitip ikí
gannu adahan ig hiyekne hiyakemniki ku pariye
Uhokri akki git.

⁹ Gipititme pa-
hapwi igwata ikí gannu adahan
gikamaxwan kaayhsima. Gipititme pa-
hapwi igwata ikí gannu adahan ig makniwene hiyeg.

¹⁰ Gipititme pa-
hapwi ig ikí gannu adahan ig
kehne annut ku pariye hiyeg amadgaya inin ka
hiyá nukehka. Gipititme pa-
hapwi ig ikí gannu adahan ig awnene yuwit ku pariye pes giwntak
Uhokri. Gipititme pa-
hapwi ig ikí gannu adahan ig
hiyekne ba Uhokriwatma Gitip awnene gipititak
pa-
hapwi. Gipititme pa-
hapwi ig ikí gannu adahan ig awnene agiku nawenéwa yuwit. Gipititme
pa-
hapwi ig ikí gannu adahan ig wagesne inakni
yuwit.

11 Igwata pahapwiwa Uhokri Gitip ignewa iki upititiwyi ini gannu madikte. Ig ibekhe gannu gipuriwkis mpuse hiyeg ku samah gimawkan.

Wixwiy Cristo Gipit

Rom 12.4; Ef 1.22, 4.16; Kol 3.15

12 Nah akkite yit abektey ku samah upititiwyi. Upit pahapwiwa henneme in kadahan kaayhsima ariknebdi. In kataybi. In kawan. In kakugku. In kadahan kaayhsima ariknebdi henneme in pahapwiwa. Ig Cristo gipit hawwata in pahapwiwa. Wixwiy Cristo gihiyegapu wixwiy kaayhsima hiyeg henneme wixwiy pahapwiwa pawtak ke wotbe wixwiy Cristo gipitbe.

13 Wixwiy aypekwiye gipit Cristo. Ku pariye judeyenepwi gikakkis ku pariye kane judeyenepwima, ku pariye ibukti gikakkis ku pariye kane ibuktima, wixwiy madikte kawihkiska ta gipitit Cristo gapit pahapwiwa Gitip. Igme Gitip kawihkiska ta upititiwyi.

Wixwiy Mpuse Kadahanyekwiye Wannuwiy

14 Upit kataybi, kawan, kakugku. In ka inyekatama. Hawwata Cristo gipit. Wixwiy mpuse kadahanyekwiye wannuwiy adahan kannipwiye gidahan. Wannuwiy sassamenbetwi.

15 Wis ka hiyá wisma ikaw warikap giw pahapwi ku pariye kadahan nawenéwa gannu ay gipit ariw udahan. Ukugku ka awna: “Nah ka iwaktima. Nikwe nah ka hiyá nahma keh ariknawnama.” Ig ka hiyá igma awna inakni henne mmanawa ig kadahanwata gannipwi.

16 Iné utaybi ka awna: “Nah ka iwyaktima. Nikwe nah ka hiyá nahma keh ariknawnama.” Ig

ka hiyá igma awna inakni henne mmanawa ig kadahanwata gannipwi.

¹⁷ Waké wowtyak inyekatabe, nikwekam wis ka hiyá wisma timap. Waké utaybi inyekatabe, nikwekam wis ka hiyá wisma ayh.

¹⁸ Henneme upit ka inyekatama. In kadahan kaayhsima ariknebdi ku pariye hamahkiska atere gapit Uhokri ku samah gimawkan.

¹⁹ Waké in inyekatabe, amun ini wis yumakama upitkam.

²⁰ Nikwe wis kaayhsima ariknebdi henneme pahapwiwa upit.

²¹ Wis kawnata hiyá wisma ikaw kabaytema giw pahapwi ku pariye kadahan nawenéwa gannu ay gipit ariw udahan. In ka hiyá inma wowtyak awna ta arit uwak: “Nah ka muwakap.” In ka hiyá inma utew awna ta arit ukugku: “Nah ka muwakay.”

²² Kawa. Juktah ini ariknebdi ay upit ku pariye upewkan yuma arannu, ini upit muwakapni. Wixwi hawwata kamawkanak pawtak.

Amawka Ku Wixwi Kiyathak Pawtak

Rom 12.10; Fil 2.3; 1 Ped 2.17

²³ Amawka ku wixwi kiyatha pahapwi ku pariye wixwi ikiy yumanene gannu ay gipit hawwata ku samah wixwi kiyatha pahapwi ku pariye wixwi ikiy kagannusima. Wixwi kuwis keh henne akak upitwiy. Ini ariknebdi ay upit ku pariye wis ikiy yumanene nikiythani, ini wis kawihekis kamis ta nipitit. Amun ini wis keh in humaw pi kiyatte pi barewte ²⁴ ariw ini ku pariye kane muwaka kamis. Henne ig Uhokri keh Cristo

gipit humaw. Ig muwaka wixwiy pi kapigsate nerras gihiyegapu ku pariye yumanene gannukis.

²⁵ Ig ka muwaka wixwiy mapihpak. Ig muwaka wixwiy kapigsak pawtak.

²⁶ Ku pahahri upit kayah, amun ini nikwe upit kayah pahapwite. Ku pahahri upit utí kabayka, amun ini nikwe upit batek pahapwite. Hawwata wixwiy Cristo gihiyegapu.

Wixwiy Kadahanyekwiye Wannipwiy Gidahan Cristo

²⁷ Wixwiy madikte ay kewa Cristobe gipitbe. Wixwiy mpuse ke giwanbetbe. Ku samah utaybi uwan ukugku kadahanyekwiye arannipwi wixwiy hawwata kadahanyekwiye wannipwiy gidahan Cristo.

²⁸ Nah akkite yit gaytakkis hiyeg ku pariye ke Uhokri giwanbetbe ay ubetwiy wixwiy gihiyegapu. Pitatye ig ikí giwatnipwi. Ayteke ig ikí gawnepepu ku pariye awna yuwit ku pariye pes giwntak Uhokri. Ayteke ig ikí kannuhekeputnepwi. Ayteke ig ikí hiyeg ku pariye keh annut. Ayteke ig ikí hiyeg ku pariye kadahanye Uhokri gannu ay gipitkis adahan makniwene hiyeg. Hawwata ig ikí hiyeg ku pariye ayapekne. Hawwata ig ikí hiyeg ku pariye giwewkistenkis hiyeg. Hawwata ig ikí hiyeg ku pariye awna agiku nawenéwa yuwit ku pariye ignes kane pukuhpa.

²⁹ Cristo gipit ka inyekatama. Wixwiy ka madiktema giwatnipwima. Wixwiy kawnata madiktema gawnepepuma. Iné wixwiy kawnata madiktema kannuhekeputnepwima. Iné wixwiy kawnata madiktema kehnepwima annut.

30 Wixwiy ka madiktema kadahanye Uhokri gannu ay upitwiy adahan makniwene hiyeg. Wixwiy kawnata madiktema awna agiku nawenéwa yuwit ku pariye wixwiy kane pukuhpa. Iné wixwiy kawnata madiktema wages inakni yuwit.

31 Uyay kanniybeta abet inakni ku pariye Uhokri gannu pi kabaytenene ay nibet. Mpiksawney aharit ini ku pariye pi kabaytenene adahan in msakwa ay yipit.

Ku Yuma Uhokri Gamnihra Ay Upit, Wis Ka Ariknawnama

Henneme nupewkan nah akkite yit kuri pahat hiyakemniki ku pariye pi kabayte ariw madikte Uhokri gannu adahan in msakwa ay upitwiy.

13

1 Hiyawa nah kabunuga akak Uhokri gannu adahan nah awnene agiku nawenéwa yuwit ku pariye nah kane pukuhpa. Hiyawa nah awna giwnaprikkis ahj. Henneme ku nah yuma Uhokri gamnihra ay nupithu, amun ini inakni nuwnhu wageswa he amannenwa. Nah ayge ke biyuhnebe siparibe.

2 Hiyawa nah kabunuga akak Uhokri gannu adahan nah awnene yuwit ku pariye pes giwntak Uhokri. Hiyawa nah hiyak madikte ku pariye nemnikumpiye. Hiyawa nah hiyak madikte hiyakemniki. Hiyawa nah kabunuga akak nukamaxwan adahan nah higihkise waxri imuwdnene akak nubiynen. Henneme ku nah yuma Uhokri gamnihra ay nupithu, amun ini nah ka ariknawnama.

3 Hiyawa nah kakanhaw madikte newkanbet ta gitkis madiptapye. Hiyawa nah bukahkis nupithu adahan nah ka wihwa giw Uhokri. Henneme ku nah yuma Uhokri gamnihra ay nupithu, nikwe nah ka utí ariknawnama kabayka.

Ku Aysaw Uhokri Gamnihra Ay Upit Wis Miyé Upit

Gál 5.22; Ef 3.17, 5.2; Kol 3.12; 1 Ped 1.22, 3.8; 1 Jo 3.16, 4.12, 5.1

4 Ku aysaw Uhokri gamnihra ay upit wis kiyaknihwa gikak pahapwi. Wis amnihpig. Wis ka atihpig. Iné wis kawnata keh uwanti ku wis kabaytema giw.

5 Ku aysaw in Uhokri gamnihra ay upit wis ka marakwa pahapwi. Iné wis kawnata mpukaw git. Iné wis kawnata ehwa gikak. Ku aysaw in Uhokri gamnihra ay upit wis bayahminig ariw gitaraksan ukak.

6 Ku aysaw in Uhokri gamnihra ay upit wis ka batek akak hiyakemniki ku pariye kane kabay. Henneme wis batek akak hiyakemniki ku pariye inyerwatnene.

7 Ku aysaw in Uhokri gamnihra ay upit wis kiyaknihwa gikak pahapwi akak madikte kapigsaki. Wis yuma upukwawan gibohri. Wis ipeg ta gipitit. Wis ka ikisepwe giw.

*Aysawnemenek   Uhiyakemniwyi   Wagah
Nawenéwa Akiw*

8 Aysawnemenek madikte Uhokri gannu ku pariye ay upitwiy kuri akak inin, in pisenwenek. Henneme Uhokri gamnihra ka pisenwa. Kuri akak inin wixwiy awna yuwit ku pariye pes

giwntak Uhokri. Henneme aysawnemenek ayhté gimun Uhokri wixwiy ka muwaka awna henne akiw. Kuri akak inin wixwiy awna agiku nawenéwa yuwit ku pariye wixwiy kane pukuhpa. Henneme aysawnemenek ayhté gimun Uhokri wixwiy ka awna henne akiw. Kuri akak inin wixwiy awna hiyakemniki ku pariye ig Uhokri akki wotwiy. Henneme aysawnemenek ayhté gimun Uhokri wixwiy ka awna akebyi inakni yuwit akiw.

⁹ Mmanawa kuri akak inin wixwiy hiyak he aynessanen hiyakemniki. Ku akak inin wixwiy awnene aynessawa yuwit ku pariye pes giwntak Uhokri.

¹⁰ Henneme aysawnemenek ku aysaw wixwiy kuwis hiyak madikte hiyakemniki, amun ini nikwe ini uhiyakemniwy aynesnene, in kuwis pisenwe mmanawa in ku wagehpad kuwis.

¹¹ In hennewa ku samah bakimni aymuhwa. Minikwak nah bakimnite nah awna bakimni ariwn, nah batek akak bakimni abetki. Nuhiyakemni bakimni ahiyakemni. Kurime nah kiyapwip, nah ka hennema akiw. Nuhiyakemni kuwis wagehpad.

¹² Ku akak inin wixwiy hiyá Uhokri aynessa wenpunesa ke hiyegbe waruwahwenebe amadga waruw tigahbopyebe. Wixwiy hiyá hennenwa. Henneme aysawnemenek wixwiy hiyapak gikak Uhokri pahepkatak. Kuri nah hiyakri aynesawa. Henneme aysawnemenek nah hiyakri kabayhtiwa hawwata ku samah ig hiyakun.

*Uhokri Gamnihra Ka Ik Adahan Wagah
Nawenéwatma Akiw*

¹³ Ay mpana arikna ku pariye msakwa adahan apanenekwa ku pariye ka ik adahan wagah nawenéwatma akiw. Nah akkite yit ku pariye ini mpenenene arikna:

ini ukamaxwanwiy gipitit Uhokri,
akak ini upegyiwiy ta gipitit Uhokri ku ig keh
wixwiy hiyá kabaykanek,
akak ini gamnihra ku pariye aynene upitwiy.
Henneme ini Uhokri gamnihra ini pi kabayte ariw madikte.

14

Aharitnay Uhokri Gannu Ku Pariye Pi Ayapate Hiyeg

¹ Mpiksawnay aharit Uhokri gamnihra adahan in msakwa ay yipit. Mpiksawnay hawwata aharit Uhokri Gitip gannu adahan in msakwa ay yipit. Ig Uhokri kawihkis kaayhsima gannu ta upititwiy. Ini gannu adahan wis awnene yuwit ku pariye pes giwntak Uhokri, aharitnay ini. In pi kabayte ariw ini gannu adahan wis awnene agiku nawenéwa yuwit ku pariye wis kane pukuhpaka.

² Mmanawa ku pahapwi awna agiku nawenéwa yuwit, amun ini ig ka awna ta gitkis hiyeg amedgenema inin. Gitnenwa Uhokri ig awna. Yuma hiyeg pukuhpene giwn. Ig awna akak gitip yuwit ku pariye kane pukuhpakama.

³ Igme pahapwi ku pariye kabunuga akak Uhokri Gitip gannu adahan ig awnene yuwit ku pariye pes giwntak Uhokri, iggi awna ta gitkis hiyeg amedgenepwi inin. Ayge ig wagahkisne gihiyakemnikis ig ikene gawaygyikis ig gaydaptihtenkis.

4 Igme pahapwi ku pariye awnene agiku nawenéwa yuwit, amun ini ig wagahkisne gawaygyi igwo. Igme pahapwi ku pariye awnene yuwit ku pariye pes giwntak Uhokri, amun ini ig wagahkisne gawaygyikis Jesus gihiyegapu ku pariye pahadgupu lammisya ayge.

*Amawka   Wixwiy   Awna   Gitkis   Hiyeg
Giwnaprikkis*

5 Nah muwaka yis kadahanyekwiye Uhokri gannu adahan yis awnene agiku nawenéwa yuwit. Henneme nah pi muwakate yis kadahanyekwiye ini gannu adahan yis awnene yuwit ku pariye pes giwntak Uhokri. Pahapwi ku pariye awna agiku nawenéwa yuwit amawka ku ig wages giwn kahadbe ig wagahkisne gawaygyikis madikte Jesus gihiyegapu ayge. Ku ig ka wages giwn, amun ini nikwe ig ku pariye awna yuwit ku pariye pes giwntak Uhokri, iggi pi kabayte giw.

6 Nukebyupwi, ku nah danuha ta yit nah awna agiku nawenéwa yuwit, in ka ayapay mmanawa yis ka pukuhpin. Henneme ku nah akki wownaprikwi yit hiyakemniki ku pariye Uhokri akkinuthu, ini ayapay. Ku nah ekkene Uhokri gihiyakemni yit, ku nah awna yuwit ku pariye pes giwntak Uhokri, ku nah kannuhyi gimin Uhokri giwn, innewa ku pariye ayapay.

7 Henneme ku nah awna yit agiku yuwit ku pariye yis kane pukuhpa, nah humaw ke arigtetbe ku pariye ka agigha kabayhtiwatma. Ku arigtet ka agigha kabayhtiwatma, ka hiyá wisma hiyak apat ku pariye arigman. Aramten, viyol, madikte hennep.

⁸ Suwtat garigni hawwata, amawka ku in agighaka wadit kahadbe in ahégbetase gihiyegapu adahan kerka.

⁹ Hawwata amawka ku wis awna agiku yuwit ku pariye wis pukuha adahan ahégbetesene Jesus gihiyegapu. Ku wis awna git pahäpwi agiku yuwit ku pariye ig kane pukuhpa, nikwe ig ka hiyak ku pariye unetni ta git. Wown mpiya ke maygbe he mpiyepyen.

¹⁰ Kaayhsima hiyeg mpuse giwnkis ay amadga inin. Madikte yuwit pukuhpaka gapitkis gaytakkis hiyeg. Mpuse gaytakkis hiyeg pukuha pahat yuwit.

¹¹ Henneme ku wis ka pukuha pahäpwi hiyeg giwn ku pariye ig awna wot, nikwe wis msekwe kewa nawwotunyebe nit. Ig hawwata msekwe kewa nawwotunyebe ta wot.

*Aharitnay Uhokri Gannu Ku Pariye Wagahkisne
Hiyeg Gawaygyikis*

¹² Nikwe ku samah yis kuwis mpiksewne aharit Uhokri Gitip gannu adahan in msakwa ay yipit, uyay mpiksaw aharit ini gannu ku pariye kawih adahan wagahkisne gawaygyikis Jesus gihiyegapu ku pariye pahadgupu ayge. Ini gannu pi kabaye.

¹³ Ku yis kabunuga akak ini gannu adahan awnene agiku nawenéwa yuwit ku pariye yis kane pukuhpa, piriye kawnay adahan yis kadahnwata ini gannu adahan wagesne inakni yiwn kahadbe madikte hiyeg pukuha inakni yiwn.

14 Ku aysaw wis piriyeckaw agiku yuwit ku pariye wis kane pukuhpa amun ini wis piriyeckewne akak utip. Henneme wiswa ka pukuha wown akak uhiyakemni.

15 Nikwe kawki inwonama nah piriyeckaw akak ntiphu. Nah piriyeckaw akak yuwit ku pariye nah pukuha hawwata. Kawki inwonama nah pak apat akak ntiphu. Nah pak yuwit ku pariye nah pukuha hawwata.

16 Abetnewa ku aysaw yis pahadgupu lammisya ku pahapwi kabayha Uhokri akak gitipnenwa agiku nawenéwa yuwit, nikwe nerras hiyeg ayge ka pukuhpin. Nikwe ignes ka hiyá igkisma tuguhkis gihiyakemnikis hehpekwiyema gikak ner pahapwi mmanawa igkis ka hiyak ku pariye inakni yuwit ig awna.

17 Hennewa, ig kibeyhene Uhokri kabayhtiwa henneme nerras hiyeg ayge he msekwepi.

18 Kibeyne gidahan Uhokri, nah pi awnate agiku nawenéwa yuwit mpiyahay madikte.

19 Henneme ku aysaw nah lammisya nah pi muwakate awna pohowku akebyi yuwit ku pariye hiyeg pukuhpin mpinekata nah awna kaayhsima yuwit ku pariye ignes kane pukuhpa. Nah muwaka awna yuwit ku pariye kannuhne hiyeg.

*Ku Yis Awna Yuwit Giwntak Uhokri Yiwnaprik,
Yis Ayapa Madikte Hiyeg*

20 Nukebyupwi, ka yi muwaka ikaw kema bakimnima ku pariye kane hiyak hawkri. In kabay adahan yis ikaw ke bakimnibe ku pariye

kane hiyak ba mbaykama amadga hawkri. Henneme pukuhanay nuwnhu kewa hiyeg kiyap-wiyegbenbe.

21 Yit in kabay yis awna agiku nawenéwa yuwit adahan arekhetni gitkis Jesus gihiyegapu aygnenepwi abet lammis ku Uhokri Gitip ay yipit. Henneme ay amadga Uhokri gannasan minikweknene ig Uhokri awna:

“Nerras hiyeg judeyenepwi ka ihpenema nuwnhu. Nah awahkiste hiyeg giminkis ku pariye awna agiku nawenéwa yuwit. Ignes awna nawwotunyepwi giwnaprikkis. In humaw arekhetni gitkis adahan ku samah gihiyakemnikis piyawakad ariw nuhiyakemni. Ka sam. Hiyawa igkis timá inakni henne henneme igkis gidukwenewakis ka ihpa nuwnhu.”

Hennewatbaki ig Uhokri awna.

22 Nikwe ini Uhokri gannu adahan awnene agiku nawenéwa yuwit, in ka arekhetnima ta gitkisma hiyeg ku pariye ihpenepwi Uhokri giwn. In arekhetni ta gitkis hiyeg ku pariye kane ihpenepwima Uhokri giwn. In arakak adahan ku samah gihiyakemnikis piyawakad giw Uhokri gihiyakemni. Inme Uhokri Gitip gannu adahan awnene yuwit ku pariye pes giwntak Uhokri, in ka ikaka adahanma arekhetni ta gitkis hiyeg ku pariye kane ihpenepwima giwn. In ikaka gidahankis hiyeg ku pariye ihpenepwi giwn adahan wagahkisne gawaygyikis.

23 Henneme in hawwata kabay gidahankis nawenépwí hiyeg akiw. Ku aysaw wixwiy Jesus

gihiyegapu pahadgupu lammisya nawenétke pahapwi danuh atere ku pariye kotenene pukuh-pate ku samah Uhokri ikí ini gannu ta upitwiy. Nawenétke pahapwi danuh atere ku pariye kane ihpa Uhokri giwn. Ku madikte hiyeg ayge awnenekwiye agiku nawenéwa yuwit, ayge igkis ikiy ku wixwiy puwpup.

²⁴ Henneme ku wixwiy madikte awnenekwiye yuwit ku pariye pes giwntak Uhokri in pi kabayte gidahankis. Nawenétke pahapwi danuh atere ku pariye kane ihpa Uhokri giwn. Nawenétke pahapwi danuh atere ku pariye kotenene pukuh-pate ku samah Uhokri ikí ini gannu ta upitwiy. Ku ig danuh atere, ku ig utí wixwiy awnenekwiye yuwit ku pariye pes giwntak Uhokri, ayge nikwe in daxnek apit giyakni, in akki git ku ig taraksepeye.

²⁵ Apim ini wixwiy hiyapkise git ini gikehatnene ay apit giyakni. Ig hiyapni henne, ig pabere-tusawnek ig kabayha Uhokrinek. Ig awnanek: “Inyerwa ig Uhokri ay yibet.”

*Amawka Wixwiy Lammisya Han
Át 2.42; Ef 4.16; Eb 10.25; Apok 5.10*

²⁶ Kuri nukebyupwi, ku aysaw wixwiy pahadgupu lammisya amawka ku wixwiy kehnek-wiye ku pariye kawih adahan wagahkisne gaway-gyikis Jesus gihiyegapu ayge. Pahapwi pakkis apat gitkis hiyeg. Pahapwime kannuhekne. Pahapwime ekkene ku pariye ig Uhokri akki git. Pahapwime awna agiku nawenéwa yuwit. Pahapwime wages inakni giwn. Hennewa wixwiy keh madikte adahan wagahkisne ukebyupwiy gaway-gyikis.

27 Ku yaytak ayge awnekere agiku nawenéwa yuwit, ka ik adahan kibitema hiyeg awnenepwi henne. Ik adahan piyanmowa hiyeg awna ba mpana. Amawka ku igkis awna pahapwimpi. Amawka ku pahapwi ayge ahegbet adahan wagesne inakni giwnkis kahadbe madikte hiyeg pukuha ku pariye igkis awna.

28 Ku yuma hiyeg ayge ahegbet adahan wagesne pahapwi giwn, amawka ku ig ka timapkis giwn ta gitkis hiyeg ayge. Amawka ku ig awna kabayanesa, igwo awnene ta git Uhokri.

29 Ku yaytak ayge awnekere yuwit ku pariye pes giwntak Uhokri, kawnata ik adahan kibitema hiyeg awnenepwi henne. Ik adahan piyanmowa hiyeg awna ba mpana. Amawka ku nerras ku pariye ayge timepnepwi amawka ku ignes ikenek-wiye gitewkis atere adahan igkis hiyepne ba inyerwatma giwntakwatma Uhokri.

30 Ku samah pahapwi awnenete yuwit ku pariye pes giwntak Uhokri ka muwaka pahapwiwatma idis ginnetni atere. Ku ig Uhokri iki gihiyakemni ta git pahapwi akiw, amawka ku ig isaksenate ner pitatye pisenwa ginnetni. Butte igme awna.

31 Mmanawa hiyawa wixwiy awnenekwiye yuwit ku pariye pes giwntak Uhokri pahapwimpi. Kahadbe madikte hiyeg kannuhwa. Kahadbe madikte hiyeg iwenekwiye gawaygyikis.

32 Nerras ku pariye ikaka yuwit ku pariye pes giwntak Uhokri igkis ka biyuksa gihiyakemnikis. Igkis ik adahan wahá pahapwi pisenwa ginnetni apit igkis awna.

33 Mmanawa ig Uhokri ka keh wixwiy dakuhwa. Ig keh wixwiy kariswapu.

Amawka Tinogben Msakwa Tinwopu

³⁴ Ku aysaw wixwiy pahadgupu lammisya amawka ku tinogben ayge egkis msakwa tinwopu. Hennewa egkis msakwa muwwapu ku kiney hiyeg pahadgupu lammisya. Ka yi muwaka isaksigkis adahan egkis kinetihwanma pawtak. Amawka ku egkis iha giwn guwewkistenkis. Hennewatbaki Uhokri giwn awna.

³⁵ Ku aysaw egkis timepkere arakamnihka, kuwewanek egkis ayhté gupinwakis, hiyawa egkis ayá gugihgikis. Mmanawa ku tinogben kinetihwano pawtak abet lammis an maraki udahanwiy.

Ihpanabay Nuwnhu

³⁶ Mmah yis koríntyuyenepwi ka ihpekere inakni nuwnhu? Mmah yipewkan yis pi hiyakte Uhokri giwn mpiyhan? Kiyemnahnabay. Uhokri giwn ka pes yiwtakma. Iné in kawnata danuh ta yitnenwatma.

³⁷ Ku pariye ayge igyerwa Uhokri gawnepe, ku pariye igyerwa gitiphewne Uhokri, iggi hiyakni ku inakni nuwnhu in Ukiparawiy Uhokri giwn ku pariye nah awahkis yimin ku apim inin.

³⁸ Ku pahapwi ayge ka iha ku pariye yuwit waditnene nikwe gihawkanaprik.

³⁹ Nukebyupwi, ini Uhokri Gitip gannu adahan awnene yuwit ku pariye pes giwntak Uhokri, aharitnay ini adahan in msakwa ay yipit. Henneme ini gannu adahan awnene agiku nawenéwa yuwit ka yi muwaka mpithin.

40 Ku aysaw wixwiy pahadgupu lammisya amawka ku wixwiy keh madikte wadir akak madikte hiyakemniki, pehetempí.

15

Uhokri Ginétni Han: Jesus Umahkiswe Ig Apuh-pika Ig Kannikew Akiw

Át 2.23, 10.39, 13.29

1 Nukebyupwi, nupewkan nah akkamnihte yit akiw inakni kibeyne inetit gimin Cristo ku pariye nah kuwis ekke yit minikwak. Ayge apim ini yis amere inakni nnetni kabayhtiwa. Yis kuri kamaxwene nipitit.

2 Inneki keh yis isamtaw ariw yipathawni adahan yis danuhne git Uhokri. Henneme ku yis isahkiswe ariw inakni nnetni, nikwe ini ku samah yis kamaxwa nipitit pitatye in he wadirnepyenen in ka keh yis isamtaw.

3 Nah ka akki inakni inetit yit nuwnteknema. In akkakiwa nuthu. In pi kabayte ariw madikte inetit amadga hawkri. Inakni inetit in amin ku samah ig Cristo umahkiswe udukwenaprikwiy adahan katiwnihpiye utaraksanwiy. Hennawa Uhokri gannasan minikweknene awna ku in danuhnek henne.

4 Ig miyap, ig apuhpika. Ayteke abet amamnam hawkri ariwntak gimiremni ig kannikew akiw. Hawwata Uhokri gannasan minikweknene awna ku in hawwata danuhnek.

Usuh Hiyá Jesus Ariwntak Gikankewni

Mt 28.9; Mk 16.9; Lk 24.13; Jo 20.11; Át 1.6, 9.3

5 Ig kannikewpi ariw gimiremni, ig hiyapkiswe ta git kiyapwiye Pedru. Ayteke ig hiyapkiswe ta gitkis madikte giwatnipwi.

6 Ariwnteke ini ig hiyapkiswe ta gitkis kaayhsima gihiyegapu akiw. Mpiye pohowku madikawku madikwa gikebyikis (500). Payakmin igkis hiyapri. Ku apim inin gaytakkis nerras ku pariye gihiypetnipwi ayge igkis kuwis miyrap. Henneme kaayhsima gaytakkis msekwepye. In huwewe wot nikwe ku ig inyerwa kannikaw akiw.

7 Ayteke ariwnteke ini ig hiyapkiswe ta git kiyapwiye Tiyagu. Ayteke nikwe ig hiyapkiswe ta gitkis giwatnipwi akiw.

8 Nikwe buttit nahme hiyapri. Nah Pol ku pariye humaw giwatni buttitnene, hawwata buttitnawata nah hiyapri.

9 Nah Kiyapwiye Jesus giwatni henneme nah pi warikapte giwkis nerras giwatnipwi nawenépwi. Nah yuma nukiythani adahan hiyeg kanumun nah Kiyapwiye Jesus giwatni mmanawa minikwak nah hiyapkis mbeyne kaayhsima gitkis Uhokri gihiyegapu.

10 Henneme ig Uhokri akak gabay ig keh nah humaw ku samah nah apim inin kuri. Kibeyne, ini gabay ku pariye ig iké nupitithu in ka adahan waditnepyenenma. In keh nah pi mpiksawte giwkis madikte giwatnipwi. Henneme ka nuwnteknema nah mpiksaw. Ini Uhokri gabay ku pariye ay nupithu ini iké nawaygyi adahan nah mpiksaw.

11 Ka sam. Madikte usuh Jesus giwatnipwi pahatwowa unetni. Usuh madikte ekkenekwiye ku

samah ig umahkiswe udukwenaprikwiy ig kannikaw akiw. Ku samah yis timá inakni unetni henne, yis ihepniwa yis kamaxwa nipitit.

Waké Cristo Ka Kannikawbe Wixwiy Biyukap-kam

Lk 20.37; Fil 3.10; 2 Tim 2.18

¹² Nukebyupwi, ku yis kuwis ihe inakni unetni ku ig Cristo kannikaw ariw gimiremni, mmahki nikwe yaytak awna ku ka ik adahan hiyeg kannikaw ariw gimiremnikis? Ka ba yis hiyá ku ig Cristo kuwis kannikaw ariw gimiremni?

¹³ Waké hiyeg ka kannikawbe ariw gimiremnikis, nikwekam ig Cristo kawnata kannikaw ariw gimiremni.

¹⁴ Waké ig Cristo ka kannikawbe, nikwekam madikte inakni unetni gimin in he waditnepyenen. Nikwekam yikamaxwan gipitit hawwata waditnepyenenenkam.

¹⁵ Waké ig ka kannikawbe, nikwe usuhkama giwatnipwi wasaymapye. Mmanawa usuh ekkene ku samah Uhokri kannikasepri. Waké hiyeg ka kannikawbe ariw gimiremnikis, nikwekam inakni he wasaymkanenwa.

¹⁶ Waké ka ikbe adahan hiyeg kannikaw, nikwekam ig Cristo ka kannikaw. Miyapwatkam ig.

¹⁷ Waké ig miyapwatbe, nikwekam in waditnepyenen adahan wixwiy kamaxwa ta gipitit. Wixwiy udukweneywakam akak madikte utaraksanwiykam.

18 Waké ig miyapwatbe, nikwekam Jesus gihiyegapu ku pariye kuwinsnene miyarap ignes biyukapkam.

19 Waké ig miyapwatbe, nikwekam wixwiy ku pariye amedgenete inin, in wohpanwiy kabayka giwntak Cristo in waditnepyenenekam. Nikwekama wixwiy kamaxwenepwi taraksepkam kaayhsima. Ikkam adahan wakaymnise hiyeg kaayhsima ku samah wixwiy hiyepne mbeyne gidahan waditnepyenen.

Cristo Atiwkekne Kannikawka Uduhanwiy

Rom 8.10; 2 Kor 4.14; Fil 3.10

20 Henneme kibeyne, ig Cristo inyerwa kannikaw ariw gimiremni. Ayge nikwe wixwiy gihiyegapu wixwiy hawwata kannikaw ariw umiremniwiynek. Igme atiwkekne kannikawka uduhanwiy.

21 Mmanawa pitatyé pahapwi awayg amadgaya inin kapusase ini miyaka uduhanwiy madikte. Kurime pahapwi awayg amadgaya inin akiw iggi kapusase kannikawka ariw miyaka.

22 Ig amekene Adawh gitaraksan akak gimiremni innewa tuguh ta upititwiy awaku wixwiy gikamkayupwi. Henneme wixwiy ku pariye wageswe Cristo gikamkayupwi wixwiy kannikaw ariw umiremniwiynek hawwata ke igbe. Mmanawa gikankawni tuguh ta upititwiy hawwata.

23 Wixwiy madikte kadahanyekwiye uhawkanaprikwiy adahan wixwiy kannikaw. Ig Cristo ig kit kannikaw wowwiy. Wixwiyme

gihiyegapu wixwiy butte kannikaw apim ini ku aysaw ig danuh atan akiwnek. Igme atiwkekne kannikawka udahanwiy.

*Cristo Wanegbete Miyaka Ahawkan
Jo 11.25; Rom 5.12, 6.23; 1 Kor 15.54; 2 Tim 1.10;
Eb 2.14; Apok 20.14*

²⁴ Apim ini ku aysaw ig danuh apimwata ini amaksemni hawkri danuhwata. Apim ini hawkri ig Cristo ekke gikumadukan ta giwakuit Wigwiy Uhokri. Nah akkite yit ku samah in. Pitatye ig Cristo wanegbete gihawkankis madikte ku pariye kumadukenepwi inin hawkri.

²⁵ Mmanawa ikaksaka gidahan adahan gikumadukan tipiknene wagehnene juktah ku aysaw madikte gipetunyapu sibuhkiska ta git.

²⁶ Buttit ig pisenwe akak gipetunya miyaka.

²⁷ Mmanawa igme Uhokri kumadukase madikte arikna ta git gikamkayh payak akak miyaka. Ignewa Uhokri yuma nibet mmanawa ignewa Uhokri kumadukasin madikte git gikamkayh.

²⁸ Igme gikamkayh, aysawnemenek ku aysaw ig kuwis kumadukene madikte, ayge ig kumadukasawnek ta git gig ku pariye kuwis kumadukase madikte ta git. Ayge nikwe igme Uhokri kumaduka madikte.

*Usuh Ka Apis Umahkiswa Gidahan Uhokri
Rom 8.17, 35; 1 Kor 4.11; 2 Kor 4.11; Kol 1.24*

²⁹ Nukebyupwi, inyerwa wixwiy kannikaw ariw umiremniwy. Kaayhsima hiyeg waytakwiy kuwis hiyapkiska mbeyne gitkis apatra ku samah ignes iha inakni. Waké igkis ka ihpabe ku

wixwiy kannikaw ariw umiremniwyi, igkis ka amapakam ini mbeyne.

³⁰ Usuh hawwata usuh Jesus giwatnipwi abet-newa miyaka apanenekwa. Henneme usuh amapin awaku ku samah usuh iha inakni ku hiyeg kannikaw ariw gimiremnikis.

³¹ Inyerwa nukebyupwi, miyaka makeknene nuhapuh takunipti. Ku samah nah batek yikak akak Ukiparawiy Cristo Jesus gibetki, nah awna inakni yit.

³² Nah kuwis hiyá hiyeg ay Éfesu, igkis patip-takan ke axtigbe. Waké wixwiy ka kannikaw ariw umiremniwyibe, nikwekam nah hiyá ini mbeyne waditnepyenenekam. Waké hennebe, ikkam adahan nah iwé gihiyakemnikis nerras hiyeg ku pariye awna: “Biyuke wixwiy biyuke. Uyay ax. Uyay higap. Uyay keh ubetkiwiy amadga inin. Aysawnemenek wixwiy miyap wixwiy ka keh ubetkiwiy akiw.”

*Miniwpinay Giwkis Hiyeg Ku Pariye Awna:
“Biyuke Wixwiy Biyuke”*

³³ Nukebyupwi, ka yi muwaka kinikiswa arit inakni giwnkis. Ku yis darihwak gikakkis nerras ku pariye ihpenepwi inakni, ik adahan yis wageswa hawwata ke igkisbe.

³⁴ Apuriwnay yihiyakemni ba in kabayhtiwatma. Miniwpinay ariw inakni hiyakemniki kane kabay kahadbe yis ka taraksa. Nerras yibetya ku pariye ikiy ku hiyeg ka kannikaw ariw gimiremnikis ignes ka hiyak Uhokri gihiyakemni. Kiskama yis marekepwe ku samah igkis ayge yibet.

*Aysawnemenek Upitwiy Nukunewa Akiw
Rom 8.10; 2 Kor 5.1; Fil 3.21; Apok 20.4*

³⁵ Nawnétke pahapwi yaytak ayge ig awna: “Ku aysaw wis miyá wih madikte madipwi. Mmahki ukankawni akiw? Ku wixwiy kannikaw, pariyeahki upitwiy akiw?”

³⁶ Inakni yuwit mahayakemniki. Wixwiy kannikaw ku samah amutri hiyan. Ku aysaw wis mutuh amutri ayak, eg batekwe. Pugmawka eg batakwa kahadbe Uhokri keh eg hiyan nukunewa akiw. Hawwata wixwiy. Ku aysaw wixwiy apuh-pika, wihwiy madipwip. Henneme aytéke wixwiy kannikaw nukunewa upitwiy akiw.

³⁷ Wis mutuh amutri ayaknen, ke uwasbe, ke fahhinbe ke nempot amutribdi ayakbe. Egme amutri ayak ka hiyan ayakma. Eg tarak akat nukunewa akiw. Akat nawenéwa ariw ayak.

³⁸ Ayak tarak akat egnewa ku samah ig Uhokri ikaksin. Ig keh mpuse amutri ayak tarak akat ku pariye kawih gudahan. Hawwata ig Uhokri ikakse upitwiy nukunewa ku pariye kawih udahanwiy.

³⁹ Amutri ayak mpuse ahipak. Hawwata wih mpuse ahipak. Hiyeg arih, puwikne arih, kuhipra arih, im arih, arakembet.

⁴⁰ Hawwata akiw ini ariknebdi ayhté amadga en in nawenéwa ahipak wowwiy wixwiy amedgenepwi inin. Abereswan nawenéwa ariw udahanwiy. In hawwata mpuse ahipak.

⁴¹ Kamuw gibereswan nawenéwa giw kayg gibereswan. Kayg gibereswan nawenéwa giw warapyu gibereswan. Warukma akak warapyu gibereswankis nawenékwie.

*Upitwiy Inugikya Ka Kema Upitwiy Amadgaya
Inin*

⁴² Madikte arikna mpuse ahipak. Hawwata upitwiy. Ku aysaw wixwiy kannikaw ariw umirenniwy, amun ini upitwiy nawenéwa ariw inin kuri. Inin upitwiy amadgaya inin in tipiknene mbeynene he madike. Henneme ku aysaw inin upitwiy kannikasaka in kibeynewatnen adahan apanenekwa.

⁴³ Upitwiy amadgaya inin ku aysaw in apuhpika in yuma nawaygyi nikiythani, in yuma ndatni. Henneme apim ini ku aysaw in kannikasaka in kanikiythanisima, in kaayhsima nawaygyi.

⁴⁴ Upitwiy ku pariye apuhpika in amadgaya inin in kawih adahanikwa inin hawkri. Henneme ku aysaw upitwiy kannikasaka, in inugikya. In pi kawihte gidahan Uhokri Gitip. Ku samah inyerwa wixwiy kadahan upitwiy ku pariye kawih adahan inin hawkri, aysawnemenek inyerwa wixwiy kadahan upitwiy ku pariye pi kawihte gidahan Uhokri Gitip.

Upitwiy Nukune In Ke Cristo Gipitbe

Lk 20.34

⁴⁵ Uhokri gannasan minikweknene akki wotwiy henne. Ner awayg eggutye amekene Adawh, ig kannikaw awnpari henneme ik adahan ig miyá. Igme Cristo buttye ig kannikaw akak gidehetni adahan apanenekwa. Ayteke ig kawikhkis Gitip ta upititwiy adahan ikene ini gidehetni ta upititwiy.

⁴⁶ Wixwiy hawwata. Upitwiy inugikya in ka humaw pitatyema. Pitatyel upitwiy amadgaya inin humaw. Butte upitwiy inugikya humaw. Pitatyel

wixwiy kadahan awnparinen ay upitwiy. Butte wixwiy kadahan Uhokri Gitip ay upitwiy.

47 Amekene Adawh, ig ner awayg eggutye, ig humaw ariwntak wayk atabdabni. Ig amadgaya inin. Igme Cristo, awayg buttye, ig inugiktekne hiyeg.

48 Ku samah wixwiy amekene Adawh gikamkayupwi, nikwe upitwiy amadgaya inin in kewa amekene Adawh gipitbe. Wixwiyme ku pariye wageswepye Cristo gikamkayupwi, aysawnemenek upitwiy wageswa inugikyene hawwata ke Cristo gipitbe. Mmanawa ig kuwis kannikaw, ig kuwis danuh inugikut.

49 Ku samah uhipakwiy kuri amadga inin in ke amekene Adawh gihipakbe, aysawnemenek uhipakwiy ayhté inugik in kewa Cristobe gihipakbe.

50 Hennewa nukebyupwi, upitwiy amadgaya inin ka kawih gidahan Uhokri gikumadukan. Ini upitwiy mbeynene he madike. In ka kawih adahan apapyekwatma.

Upitwiy Wageswa Nukune Kibentenwa

2 Kor 5:4; Fil 3:21; 1 Tess 4:16

51 Kuri nah akkite yit ku pariye nemnikumpiye. Aysawnemenek apim ini ku aysaw ig Kiyapwiye Jesus danuh atan akiw ku pariye gihiyegapu aymnenepwi ku pariye kotenene miyate, apim ini gidawnhan igkis madikte wageswa nukunewa gipitkis akiw payak gikakkis gihiyegapu ku pariye kuwisenene miyarap.

52 Aynewa upitwiy wageswa nukunewa akiw. Hawwata gahadbeti kewa manansawkabe. Apim

ini tohompet teska adahan upanduketniwyi. Aynewa gihiyegapu ku pariye kuwisnene miyarap, igkis kannikaw akak gipitkis nukunewa akiw ku pariye kane hiyá miyaka akiw. Igkisme gihiyegapu ku pariye kotenene miyate igkis hawwata wageswa nukunewa gipitkis akiw.

⁵³ Amawka wixwiy kawih nawenéwa upitwiy akiw mmanawa inin upitwiy amadgaya inin in tipiknene mbeynene. In mbeynene he wixwiy miyá. Amawka nikwe wixwiy kawih upitwiy nukunewa kibeynewatnen adahan apanenekwa ku pariye ka miyati akiw.

*Miyaka Ka Hiyá Usamanakwiy Akiw
Jo 11.25; 1 Kor 15.24; Eb 2.14*

⁵⁴ Pisenwa ukawhanwiy nukunewa akiw nikwe yuma miyaka akiw. Ayge nikwe in humaw ku samah Uhokri gannasan minikweknene awna. In awna:

“Miyaka ahawkan wanegbetepka madikte.”

⁵⁵ Apim ini miyaka ka hiyá usamanakwiy akiw. Ku samah kaybune tariswika gaybu ig ka hiyá uduhka akiw, miyaka kawnata hiyá usamanakwiy akiw.

⁵⁶ Miyaka danuh wot awaku upathawni ay abet uhiyakemni. Waké wis yuma upathawnibe, nikwe yumakam miyaka. Uhokri gíkumadukan awna ku amawka ku hiyeg patahwapye gihiyakemnikis amawka ku ignes miyá.

⁵⁷ Kibeyne gidahan Uhokri. Ig Jesus Cristo wanegbete miyaka ahawkan mmanawa ig yuma patahwaki ay abet gihiyakemni. Inneki keh ig kannikew ariw gimiremni. Kuri ig Uhokri

keh wixwiy hawwata kannikewbet awaku ku samah wixwiy pahapwiwa gikak Ukiparawiy Jesus Cristo.

*Msakwanabay Kannipanene Gidahan Jesus
Gál 6.9; Kol 1.10; 2 Tess 2.17; Titu 3.14*

⁵⁸ Nikwe nukebyupwi kibeynepwi, ka yi muwaka tuguhkis yihiyakemni. Msakwanabay yidukwenewa ipegnenekwa ta gipitit Ukiparawiy. Msakwanabay kannipanene gidahan. Mmanawa ini yannipwi gidahan in ka waditnepyenenma.

16

*Ahiwnay Karukri Gidahankis Madiptapye
Át 11.29; Rom 15.25; 2 Kor 8.1, 9.1; 1 Tim 6.18*

¹ Nukebyupwi, kuri nah akkamnihte yit adahan ku samah yis ahiw karukri gidahankis Jesus gihiyegapu madiptapye. Kuwis nah akki gitkis Jesus gihiyegapu ayhté Galásiyamnaw adahan ku samah igkis ahiwnes no karukri. Amawka ku yis ahiwni hawwata ku samah igkis ahiwnes gidahankis. Kuri nah akkite yit ku samah.

² Mpuse paka abet in kabay adahan yis wiwhnekwiye araytak yikakura adahan yikan ta gitkis madiptapye. Yis bayahni aparayewa. Ikinay ku samah yibunuga ayge. Nikwe ku aysaw nah danuh atere yit, yikan kuwis ahiegbet.

³ Aytéke nikwe hiyawa yiswa kaniy ku pariye hiyeg yimawkan adahan ewkwiye ini yikan ta gitkis nerras madiptapye ayhté Jerusalém. Nahme ku aysaw nah danuh atere yit nah awahkiswigkis atere Jerusalém payak akak pahak kagta nuwntak marihwa hiyeg ka pukuhpaw gibohrikis.

4 Ku yis muwaka nahwa ewk yikan atere, nikwe numawkan igkis yikanyanpu atak nuhapti.

Nah Aterenek Msakwa Yikak Ayipte Ayge

5 Kuwewanek nah tipikwiye mpiya awpre Masedôniyamnaw. Pisenwa nuwewpan atere, nah danuhpa atere yitnek.

6 Nuthu nah msakwa ayipte ayge yikak. Nawenétke adahan paxnika kayg. Ayteke nupewkan yis ayapan adahan nah tipikwiye akak kabayka ku kitwiye nah.

7 Nah ka muwaka nah he mpiyenen awpre yibet. Gikak Uhokrinek nah msakwa ayipwad yikak.

8 Henneme kurinewa nah msakwa ndukwenewa ay apit inin paytwempu Éfesu juktah ahawkanaprik ini fet kewye “Pentekostis”.

9 Amawka nah msakwa ay kuri mmanawa nah kabunugayete ay akak nannipwi adahan ekkene Uhokri gihiyakemni ay apit inin paytwempu. Hiyawa kaayhsima hiyeg siguhun henneme kaayhsima hiyeg timepkere Uhokri gihiyakemni.

Amapanay Timótyu Kabayhtiwa

10 Ku aysaw ig kiyapwiye Timótyu danuh atere yit, uyay amapanig kabayhtiwa. Mmanawa ig kannipwiye gidahan Ukiparawiy Jesus hawwata ke nahbe.

11 Ka ba yi ikiygi ku ig ka hiyak hawkri. Amawka yis kiyatig. Ayteke pisenwa gannipwi ayge yibet, uyay awahkiswig numinhu akak kabayka. Nah wahapnig ku aysaw ig danuh atan gikakkis uke-byupwi.

¹² Nah kuwis ayá ukebyi kiyapwiye Apolu adahan ig atak atere yit gihaptikis ukebyupwi. Henneme ig kote ikte adahan ig atak atere. Ka sam. Ku aysaw ig kahawkan ig atak aterenek.

Msakwanay Awaygbet

2 Tim 1.7

¹³ Nukebyupwi, apuriwnay yihiyakemni apanenekwa ba in kabayhtiwatma. Ka ba yi isahkiswa ariw yikamaxwan ta gipitit Cristo. Msakwanay awaygbet. Msakwanay detyepwi.

¹⁴ Madikte ku pariye yis keh, kehnabay akak Uhokri gamnihra ay yipit.

Kiyathanay Yiwewkisten

Fil 2.30; 1 Tess 5.12; Eb 13.17

¹⁵ Nukebyupwi, ipegnay ta gipititkis kiyapwiye Estéfanas gikakkis gikebyupwi ku pariye msekwenepwi ayge yibet. Igkis kitnene ku pariye kamaxwa gipitit Cristo ayge Grésiyamnaw. Kuri igkis ikatuswa adahanikwa giwewkistenkis Jesus gihiyegapu ayge.

¹⁶ Nah ayá yit adahan yis iha giwnkis. Adahan yis iha giwnkis madikte nerras ku pariye kannipwiyepwi wewkisnepwi Jesus gihiyegapu ke igkisbe.

¹⁷ Nah batek numinhu ku samah ig kiyapwiye Estéfanas gikak kiyapwiye Fortunatu, kiyapwiye Akayku igkis danuh nuthu aytayiwntak. Igkis keh nah batek ke wotbe yis aypekwiye ay nukakhube.

¹⁸ Igkis keh nah batek hawwata ku samah igkis keh yis batek. Igkis kibeynepwi hiyeg. Igkis kis adahan yis kiyatigkis.

Usuh Awahkis Kabayka Yimin

19 Jesus gihiyegapu ay Asiyamnaw igkis awahkis kabayka yimin. Ig kiyapwiye Ákwila gukak kiyapuno Pirísila egkis awahkiswata kaayhsima kabayka yimin payak gikakkis madikte ukebyupwiy ku pariye lammisya ayge gupinwakis.

20 Madikte ukebyupwiy ay awahkis kabayka yimin. Aytnihaknay pawtak ndahan akak inyerwa batekka.

21 Kuri nahwa Pol anniri inin yuwit buttitnene akak nuwakhuwa. Nennepe ka anniri inin. Nah awahkis kabayka yimin madikte.

22 Ku pahapwi ka inyerwatma batek gikak Ukiparawiy Jesus Cristo, ig Uhokri hiyapkis gitnek. Maranatá. Ba ayta kibentenwa Kiyapwiye.

23 Ukiparawiy Jesus Cristo gabay yikaknek.

Uhokri Gannasan New Testament in Palikúr

copyright © 1982 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Palikúr

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 1982, Livraria Cristã Unida. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Palikúr

© 1982, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

**PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022**

e4018e63-d5cc-57be-a787-43c649addd6b